

IASWECE
(TARPTAUTINE ŠTAINERIO/VALDORFO ANKSTYVOSIOS VAIKYSTĖS PEDAGOGIKOS ASOCIACIJA)

kartu su

LVVPIA
(LIETUVOS VALDORFO VAIKYSTĖS PEDAGOGIKOS INICIATYVŲ ASOCIACIJA)

Rasa Leonavičienė

Pasakos ir jų simboliai Valdorfo darželyje

Baigiamasis darbas

Tęstinės studijos ikimokyklinės ir priešmokyklinės Valdorfo pedagogikos specializacijai įgyti
2020-2024 m. kursas

Kaunas/Vilnius, 2024

TURINYS

ĮVADAS.....	3
PASAKOS VALDORFO DARŽELYJE.....	5
<i>Pasakų svarba Valdorfo darželyje.....</i>	5
<i>Stebuklinės pasakos.....</i>	6
PASAKOS IR JŲ SIMBOLIAI.....	8
<i>Simbolių kalba.....</i>	8
<i>„Atrakinti“ pasaką.....</i>	12
PRAKTINĖ DALIS.....	13
<i>Simbolių kalba lietuvių liaudies pasakoje „Baltas vilkas“</i>	13
<i>Lietuvių liaudies pasakos „Baltas vilkas“ analizė ir interpretacija</i>	14
<i>Lietuvių ir Norvegų liaudies pasakų simbolių palyginimas.....</i>	27
IŠVADOS.....	28
REFLEKSIJA.....	29
LITERATŪRA.....	32
PRIEDAI.....	33
<i>priedas LIETUVIŲ LIAUDIES PASAKA „Baltas vilkas“</i>	33
<i>priedas NORVEGŲ LIAUDIES PASAKA „Baltasis Lokys Karalius Valemonas“</i>	38

Ivadas

Vaikai suvokia pasaulį vaizdiniu mąstymu. Liaudies pasakos, kurios yra tarsi vaizdinių audinys, pasak pirmųjų jų tyrinėtojų, Brolių Grimų - tai „maistas sielai.“ Pasakos yra labai svarbios vaikams, jų vaizdiniai ir simboliai atskleidžia pasaulio sandarą, gėrio ir blogio kovą, žmonijos ir žmogaus vystymosi paslaptis. Vaikas dar nemąsto abstrakčiai, pasaulį jis suvokia per vaizdinius, kurie iškyla jo sieloje iš jo aplinkoje gaunamų įspūdžių. Vaizdinių pagalba vaikas išgyvena būtį ir save, savo tikrąją esmę. Antroposofiniu požiūriu pasakos žadina eterines jėgas ir veikia visuose vaiko sielos ir dvasios lygmenyse. Vaikai mąsto vaizdiniais, jie sąmoningai žino, kad yra kilę iš dvasinio pasaulio, o tai galime pastebėti vaikų piešiniuose. Jų sielos atpažįsta pasakų vaizdinius, kurie nuramina vaikus ir supažindina su žmogaus kelione šioje žemėje, kuri yra dieviškai lydima iš aukštesniųjų pasaulių ir yra kryptinga.

Wilhelm Grimm teigia: „Visose liaudies pasakose galim atrasti tai, kad jos visos pasakoja apie antjautiminius dalykus per vaizdinius ir simbolius. Šie vaizdiniai yra tarsi sudužusio brangakmenio fragmentai, kurie guli paskleisti ant žemės apaugusiomis žolėmis ir gėlėmis. Juos atrasti gali tik aštriausia akis. Jų prasmė jau seniai prarasta, bet vis dar gali būti jaučiama ir suteikti liaudies pasakoms jų struktūrą. Tuo pačiu metu šios istorijos patenkina natūralų stebuklo ilgesį...“ Liaudies pasakos, buvo pasakojamos iš lūpų į lūpas ir ėjo iš kartos į kartą kaip senovės išmintis. Skirtingose kultūrose ir tautose daugelis pasakojimų ar pasakų elementų, simbolių pasikartoja. F. Lenz pasakas pavadino „tautų sapnais“. Pasakų vaizdinių simboliai ir sapnų vaizdiniai yra tapatūs ir, iš esmės, visoje žmonijoje yra tapatūs. Pasakos per daugelį metų buvo pasakotos ir perpasakotos, kažkokie elementai, būtinė kalba, terminai kito, tačiau apkeliavusios visą pasaulį ir keletą tūkstantmečių, iki šių dienų savo turinio esmė išliko tokios pat. Pasak F. Lenz (3.) (1995), „vystymąsi, kuris būdingas visai žmonijai, pakartoja kiekvienas žmogus, tačiau ankstyvasis žmonijos vystymosi laikas atsispindi vaike, jis tarsi sutalpina savyje mitologinę/mitinę epochą. Šį periodą vaikas išgyvena nuo 4 iki 8m., per šiuos metus jis gyvena paties susikurtų paveikslų, vaizdinių pasaulyje“ (6; 15p.). Vaikas per pasaką patiria pasaulį, jo sąrangą. Pasakos dar yra ypatingos tuo, kad visas veiksmas vyksta „dabar“ ir vaikas gali išgyventi pasaką, ją jausti ir pats suvokti ir vertinti, kas yra gera, o kas yra bloga. Pasakos aktyvina vaiko vaizduotę, padeda atrasti vidinių jėgų. Stiprina valią pačiam susidoroti su vidiniais ar išoriniais sunkumais. Psichologai teigia, kad pasakos yra labai svarbios vaikams, jų sąmoningumui ir

vystymuisi. B. Bettelheim (1.) teigia, kad „pasaka vaiko vaizduotei suteikia naujos erdvės, kurios jis negalėtų atrasti visai savarankiškai, [...] pasakų forma ir struktūra vaikui sužadina vaizdinių, pagal kuriuos jis gali suteikti savo svajoms struktūrą, o tai padeda jam kreipti savo gyvenimą geresne linkme“ (1; 17p.). Mūsų kaip auklėtojų tikslas per pasakas vaiką supažindinti su jį supančiu pasauliu, parodyti kaip galima susitvarkyti ne tik su išoriniais, bet ir su vidiniais sunkumais ir šiuo pagrindu sukurti tvarką savo gyvenime. Verta paminėti, kad Brolių Grimų surinktos ir užrašytos pasakos yra autentiškos, savo esme išryškina pamatines žmogiškąsias vertybes, gyvenimo dėsnius, tradicijas, papročius ir kultūrą. Minėti dalykai pasakose išreiškiami simboliais, kuriuos neretai turi vėl perprasti tie kas seka pasakas vaikams. B. Bettelheim (1.) teigia, kad pasakos įvairiais pavidalais perteikia vaikui, kad kova su dideliais sunkumais yra neišvengiama, neatskiriama žmogaus gyvenimo dalis, bet jei, užuot pasitraukęs, ryžtingai pasitiksi netikėtas ir dažnai, atrodytų, nepelnytas negandas, tuomet įveiksi visas kliūtis ir galiausiai pasieksi pergalę. (18p.) Pasaka Valdorfo darželyje yra laikoma terapijos priemone, kuri subalansuoja vaiko vidinį pasaulį. Pasakų kalba yra ne tik vaizdinga, bet ir turtinga savo žodynu, todėl vaikai praturtina savo kalbą, o pasakų pasikartojimas padeda šias išgyventi giliai, ne paviršutiniškai, vysto vaikų atmintį. Pasakos paruošia vaikus pamilti literatūrą visam gyvenimui.

Tikslas: atskleisti simbolių prasmę ir reikšmę liaudies pasakose Valdorfo pedagogikos požiūriu.

Uždaviniai:

1. Atskleisti pasakų reikšmę vaikystėje.
2. Atskleisti simbolių prasmę ir reikšmę liaudies pasakose.
3. Išanalizuoti lietuvių liaudies pasaką „Baltas vilkas“ ir atskleisti simbolių prasmę ir reikšmę.
4. Palyginti lietuvių liaudies pasaką „Baltas vilkas“ ir jos atitikmenį, norvegų liaudies pasaką „Baltasis lokys, karalius Valemonas“.

PASAKOS VALDORFO DARŽELYJE

Pasakų svarba Valdorfo darželyje

Pasak pasakų tyrinėtojos F.Lenz (3.) (1995) „šiandien mes turime stengtis suprasti pasakas iš naujo todėl, kad šiuolaikinis žmogus jau nebesupranta vaizdinių kalbos. Nors mūsų kalba pilna vaizdingų posakių, dauguma jų kilo iš vaizdinių. Kalba – tai sustingęs vaizdinys (paveikslas). Vaizdinių suvokimas žodyje – tai svarbus suvokimo raktas“ (6; 14p.). Vaikai supažindinami su 3 pagrindinėmis spalvomis, kurias liedami jie gauna visą vaivorykštę. Taip yra ir su pasakomis, mes randame pasakai vietą savo širdyje, žodžiai gali būti ne tokie patys, bet pagrindinė mintis ta pati, o vaikai imituoja mūsų vidinį aktyvumą. Pasakos yra sekamos ramiu balsu ir nėra labai dramatinizuojamos, kad vaikas pasiimtų būtent tiek kiek jam reikia, galėtų nugrimzti į pasaką, į savo vidinį pasaulį, netrukdomas išorinių efektų kurti vidinius vaizdinius. Klausydami pasakų mes patys nusipiešiame vaizdinius, tokius kuriuos galime priimti. Taip pat itin svarbios prasminės pauzės, kurių metu vaikai išgyvena vaizduotėje iškylančius pasakos vaizdinius. Svarbus pasakotojo pasiruošimas prieš sekant pasaką, vidinis suaugusiojo susikaupimas, nusiteikimas ir ramybė. Svarbu paminėti, jei auklėtojai pačiai pasaka yra baisi, pvz.: kai pasakojama apie nukertamas kūno dalis ar užmušamus žvėris, geriau vaikams tokios pasakos nesekti, nes vaikai pajus auklėtojos nerimą, išgyvens ne savo, o jos vaizdinius ir tuo pačiu prisiims jos jaučiamą baimę. Sekama pasaka turi būti išgyventa, patirta ir reikšminga, turi daryti įspūdį pasakotojui, būtent taip ji tampa sava. Pasak F. Lenz.: (3.) „Mūsų poelgiai taip pat palieka vaiką įspūdį. Jį vaikas pasiima iš mūsų į savo sielą. Vaiko siela dar nėra atskirta nuo jo fizinio kūno, ji veikia šį kūną ir jį formuoja. Taigi savo poelgiais mes galime veikti vaiką. Iš mūsų „pasiimtas“ įspūdis gali ypatingai veikti vaiko plaučius, skrandį, kepenis. Savo poelgiais mes veikiame vaiko sveikatą (10; 101p.). Svarbu paminėti, kad vaikai mato vaizdiniais, tai apie ką mes galvojame, vaikai jau mato vaizdinį anksčiau nei mes ištariame žodžius, todėl sekant pasakas labai svarbu turėti savyje vaizdinius, kalbėti ramiai ir išlaikyti savo vidinę ramybę bei nusiteikimą. Visos pasakos, istorijos ir vaizdiniai praturtina mūsų astralinį kūną. Astralinėje kūne gyvena mūsų emocijos ir jausmai (4.) (Remtasi Gitte Drewes seminaro asmeniniais užrašais).

Labai svarbu nusivesti vaikus į tam tikrą vietą, kur gyvena pasakos. Erdvė turi būti kviečianti ir pakylėjanti dvasią, su pagalvėlėmis, tai gali būti net atskiras pasakų kambarys arba paruošiamas pasakų stalelis su gražia draperija, mineralais, puokšte ir žvakele. Kvietimas į pasaką pasigirsta muzikos garsais, kuriais nutiesiam tiltą į pasakų šalį (uždegam žvakelę), lygiai taip pat svarbu į pasaką išlydėti muzikos garsais (žvakelė užgesinama). Vaikas per muzikos garsus suvokia save esant pasakų pasaulyje ir yra palydimas iš jos. Daina prieš pasaką vaikus subalansuoja, o uždegta žvakelė

uždega šviesą mūsų širdyse, kurią vėliau nešame į pasaulį. Pasakų ilgis taip pat priklauso nuo vaikų, į kuriuos orientuojama pasaka, amžiaus. Mažiausiems sekamos trumpos gyvulinės – ritminės pasakėlės, priešmokyklinukams ilgos stebuklinės – herojinės pasakos. Pasakos kartojamos savaitę laiko ir per pasakų kartojimą vaizdiniai turtingėja ir vaikų santykis su pasaka stiprėja. Vaikai turi pakankamai laiko įsigyventi į pasaką, „suvirškinti“ ją ir, jei ji rezonuoja su vaiko tuometine aktualia situacija, pasinaudoti ja kaip ramsčiu vidinei terapijai ir sprendimams.

Pasakos pirmajame septynmetyje yra trejopos:

1. Vaikai iki 2,5m. nėra pasiruošę vaizdingoms pasakoms, tuo metu formuojasi galva ir nuo 3m. prasideda mąstymo procesas. Vystosi vaiko „Aš“ ir reiškiasi kaip „aš mėgstu“, „aš nemėgstu“. Mažiausieji, iki 2,5m. žaidinami dainuojamaisiais ar pirštukiniais žaidimais, gali būti panaudojamos pirštukinės lėlės ar gyvūnėliai, pvz. maža pelytė gali atbėgti iš kišenės, galima rodyti ir judančius paveikslėlius.
2. Vaikams nuo 2,5m. – 5m. nubunda vaizduotė ir tas laikotarpis yra pats svarbiausias vaizduotės ugdymui. Šiuo laikotarpiu vaizduotė yra pati stipriausia, lakiausia ir vaizdingiausia per visą žmogaus gyvenimą. Paprasti žaislai ugdo vaiko vaizduotę. Tai ką darom gali būti labai paprasta, o vaikai patys įsivaizduoja nepaprastus dalykus ir visas tampa stebuklinga. Vaizduotė turi būti treniruojama šiame amžiuje. Lėlių vaidinimas skirtas pažadinti vaiko vaizduotę ir „pamatyti“ stebuklus.
3. Apie šeštuosius metus vaikai pradeda patirti nuobodulį ir tai yra pirmas požymis, kad vaizduotė atsitraukia ir užleidžia vietą vaiko vidinio pasaulio formavimuisi. Šiame laikotarpyje auklėtojoms svarbu turėti gerų ir prasmingų darbų sąrašą, kuriais vaikai galėtų užsiimti. Stalo teatras yra pagalba vaikui esant būtent šiame laikotarpyje. Labai tinkama pasaka yra apie vikšrelį, kuris norėjo tapti drugeliu, vaikai šiame amžiaus tarpsnyje taip pat jaučiasi kaip vikšreliai, o taip svajotų skrajoti drugeliais. Labai tinka ir pasaka „Asilo oda“. Dirbant kasdienius darbus, taip pat, skatinami vaizdingi paveikslai pvz. pjaustant daržoves, nesakyti būk atsargus, o pasakoti istoriją apie patį geriausią Pranzūzijos restorano šefą, kuris labai gerai moka pjaustyti daržoves. Čia įsitraukia ir auklėtojos vaizduotė į šį vaizdingą pasakojimą. Metų gale vaikai rodo pasakos vaidinimą tėvams ir patys išgyvena pasaką. (4.) Remtasi Jill Taplin seminaro asmeniniais užrašais.

Stebuklinės pasakos

Darželinio amžiaus vaikai per pasakų simbolus intuityviai išgyvena tiesingumo jausmą. Labiausiai vaikui reikia simboliniu pavidalu išreikštų minčių, vaizdinių ir užuominų, kaip įveikti

sunkumus ir išvengus pavojų pasiekti brandą. Pasak B. Bettelheim (1.) „pasaka atvirai parodo vaikui pagrindines sunkias situacijas, į kurias patenka žmogus.“ Vaikas aplinką išgyvena per pavyzdį ir pamėgdžiojimą. Susitapatindamas su pasakos herojaus vaizdiniu ar jo poelgiais, vaikas gali priimti sunkumus ir iššūkius kasdienybėje. Daugelis pasakų prasideda motinos ar tėvo mirtimi dėl to herojams tenka patirti pačių skaudžiausių išbandymų. Žmogaus šešėlinė pusė dažnai vaizduojama kaip blogis, kurio simboliai yra milžinas, ragana, drakonas, klastinga karalienė. Dažnai kuriam laikui atrodo, kad blogio jėgos nugalėjo ir nebėra išeities, tačiau, išgyvenus visus sunkumus, gėris visada laimi, o blogis atsitraukia, žūsta ar lieka pasivertęs kokia rupūžė tupinčia šalia pilies ir nusakančia vaikui, kad visada reikia būti budriam.

Stebuklinėse pasakose mes atpažįstame savo sielos kelionę ir ši kelionė gali būti tarp gyvenimų. Pasakos reprezentuoja tam tikrą mūsų sielos dalį, jos gali atspindėti kažkurias mūsų savybes ir kaip nerangų milžiną, ir pavydžią pamotę, ir nykštuką darbininką. Pasakos nėra apie išorinį pasaulį, jos yra apie vidinį pasaulį. Vaikai klausydami pasakų, girdi patvirtinimus atpažįstamai vidinei savijautai, vaikas savyje atpažįsta ir piktą nykštuką, ir užsispyrusį ožiuką. Vaikui svarbu žinoti ir išgirsti, kad gėris visada laimi ir po visų išmėginimų ir sunkumų įsivyraus taika, meilė, laimė ir ramybė. Pasakos dažnai baigiasi puota, kur pilni stalai vaisių ir jungtuvėmis karalaičio atspindinčio mūsų dvasią ir princesės, kuri atspindi mūsų sielą. Vienose pasakose karalaitis, atstovaujantis dvasią, parodo savo išmintį ir stiprybę ir išgelbėja sielą. Kitose aktyvioji pusė yra mergelė, karalaitė – sielos reprezentantė, kuri kovoja už susijungimą su savo mylimuoju, su aukštesnioju Aš. 5 – 6 metų vaikui pasakų reikia taip pat kaip mamos pieno, pasakos tampa sielos pienu. Siela ieško dvasios, dvasia ieško sielos tam, kad jos susijungtų kartu. Mūsų visų gyvenimo tikslas ir yra, kad siela susijungtų su dvasia. Pasakos byloja vaikui, kad pasaulis yra geras, nesvarbu kokie sunkumai mūsų lauktų.

Verta paminėti ir pasakas apie keliones, vaikams nuo 2m. amžiaus kelionės yra trumpos, kad jie galėtų greit sugrįžti į namus, į saugią erdvę. 5 – 6 metų vaikams sekamos pasakos, kur iškeliaujama labai toli ir stebuklingi pagalbininkai padeda nueiti šį ilgą ir tolimą kelią. Šiomis kelionėmis norima parodyti, jei gyvenime mes einame ten, kur mūsų laukia sunkus ir iššūkių kupinas kelias, mes galų gale tampame laisvesniais žmonėmis, o neretai savo sunkioje kelionėje galime pastebėti ir aukštesniųjų jėgų pagalbą. Stebuklinės pasakos yra maistas sielai ir jos atsako į klausimu iš kur aš atėjau? Kas bus kai aš mirsiu? Jos yra kupinos dvasinės išminties. Pasak Friedel Lenz pasakų analizuoti vaikams nereikia, mūsų tikslas patiems gyventi pasakoje, būti joje ir visi atsakymai į iškilusius klausimus ateis savaime. (6psl.) Pasakos ramina ir suteikia palaikymo ypač 5 – 6 m. vaikams. Pasak R. Štainerio, jei mes užsiimsime pasakų interpretacija, tuomet skabysime ją lyg gėlę, tačiau ieškant dvasios išminties – pasaka taps gyva ir pražys visomis spalvomis.

B. Bettelheim mini, kad „vienos stebuklinės ir liaudies pasakos išsirutuliojo iš mitų, o kitos tapo jų dalimi. Ir mituose, ir pasakose buvo įkūnyta visuomenės sukaupta patirtis, nes žmonės norėjo atminti praeities išmintį ir perduoti ją ateities kartoms. Šie pasakojimai yra aruodas, kupinas reikšmingų įžvalgų, palaikiusių žmonių, kuriai ilgai tekdavo patirti likimo vingius. Jokiais kitais būriniais šis paveldas vaikams nėra atskleidžiamas taip paprastai, tiesiai ir taip suprantamai. (1.) (43psl.)

Stebuklinės pasakos labiausiai tinka vaikams nuo 4 iki 8 metų, o mano nuomone jas verta skaityti visą gyvenimą, nes niekada nežinome kokią mūsų sielos kertelę jos atvers. Pasaka kaip terapija mus gydo ir didelius ir mažus. Stalo lėlių vaidinimas ar lėlių teatras – vaistai civilizacijos žaidoms gydyti. Pažadinti vaizduotę naudojam judančius paveikslus, lėles, gyvūnėlius. Nuo 6m. lėlių teatras yra nuostabi terapijos priemonė, ypač sunkumų turintiems vaikams. Labai svarbios gyvūlinės istorijos pvz.: istorija apie ežiuką, kuris gyvena miške ir pelytę, kuriai mama sakė neiti prie ežiuko, nes jis turi spyglius. Pelytė buvo smalsi. Ji nuėjo pas ežiuką ir paklausė ar visur tu turi spygliukus? Ežiukas atsakė: - mano nosytė ir pilvelis yra be spygliukų, bet kai aš išsigastu tuoj susisuku į kamuoliuką. Pelytė sako: - o aš išsigandusi bėgu slėptis į urvelį. Tuomet pelytė paklausė: - o ar tavo viduje yra dar kas nors? Ežiukas atsakė: - taip ten slepiasi istorijos. Ir jis pradėjo pasakoti, o išgirdę jį visi gyvūnai susidomėję atėjo artyn ir klausėsi ežiuko pasakojimų. (4.) Remtasi Jill Taplin seminaro asmeniniais užrašais.

Pasakojimus vaikams kaip terapijos priemonę puikiai ir išsamiai išnagrinėjo Susan Perrow, pasak jos „pasakojimai turi galią sujungti, tai ką mes žinome ir apie tai ką galvojame su tuo kas yra mūsų širdyse, pasakojimai gali mus įkvėpti, padrąsinti ir įgalinti mus imtis veiksmų, kuriuos žinome, ir mes privalome tai daryti, kad pasaulis taptų geresne vieta gyventi ateities kartoms.“ (6.) (Therapeutic storytelling. 101 Healing stories for children, 14psl.) Pasak L. Čepienės „Pasaka bene seniausia priemonė vaikams nuraminti.“ (5.) Tinkamai parinktos ir sekamos pasakos atlieka terapinį darbą. Reikia jausti vaiką, suprasti jį, tinkamai parinkti pasaką ir ji padės įveikti problemą (7.)

PASAKOS IR JŲ SIMBOLIAI

Simbolių kalba

Maži vaikai yra sapnuojančios sąmonės būsenos, o liaudies pasakos ir buvo skurtos tais laikais, kai visa žmonija buvo sapnuojančios sąmonės būsenos. Pasakų simboliai – tai mūsų vidinis pasaulis. Svarbu žinoti, kad vaikams iki 7m., pasakos visada turi baigtis gerai. Šiame amžiaus tarpsnyje vaikas turi išgyventi, kad pasaulis yra geras. Perprasti pasakų simbolius galime

analizuodami sapnų simbolius. Jie yra tapatūs. Vartydami sapnininkus mes gauname pagalbą ne tik sapnų, bet ir pasakų analizei. Mitai taip pat kalba simbolių kalba. Mitai atsirado vėliau nei pasakos, jie kalba apie tautos, regiono, laikmečio situaciją. Evangelija taip pat byloja simbolių kalba.

Šiame skyriuje aprašysiu dažniausiai sutinkamus simbolius ir jų reikšmes:

- Karalaitis, kareivis, bernelis – dvasia. Dažniausiai pasireiškia kaip išvaduotojas, kuris išgelbėja sielą.
- Princesė, karalaitė, mergelė – siela, bręstanti susitikimui su dvasia. Mergaitė, mergina, moteris, senutė – skirtingos sielos brandos fazės.
- Karalius, karalienė, tėvas, mama – simbolizuoja kartos sąmonę. Vertybių perdavimas naujai kartai ir ateina laikas, kai mes susikuriame savo vertybių sistemą, o taip dažnai atsitinka pasakų pradžioje, kai tėvai miršta ir mes patys pradedame kurti savo vertybes.
- Karalius – būti karaliumi, reiškia turėti neribotą valdžią. Pasakose karaliaus padėtis nurodo į aukščiausią vidinio išsivystymo laipsnį. Karaliaus valdos gali aprėpti vidinį dvasios pasaulį (karalius tėvas pasakoje apie asiliuką), o taip pat ir vidinį sielos pasaulį (toje pačioje pasakoje kitos nuotakos (netikrosios) tėvas karalius) – taigi visą vidinio žmogaus struktūrą. Visą vidinę karalystę. Karalius gali ir piktnaudžiauti valdžia, pavirsti piktuuoju karaliumi. Tuomet jis simbolizuoja atgyvenusias, pasenusias dvasinio išsivystymo formas.
- Raganos ir burtininkai – mistika susijusi su magija su dvasiniu žinojimu, intuicija.
- Drakonas – šešėlinė žmogaus pusė.
- Bučinyš ar vestuvės – perduodamos galios, dvasia susijungia su siela. Kai siela susijungia su dvasia, šešėlinė pusė gali būti valdoma.
- Namas – mūsų kūno simbolis. 3 paršiukai pasaka parodo skirtingą santykį su kūnu ir kaip skirtingai kiekvienas rūpinasi juo. Nykštukų namelis, kur viskas tvarkinga ir maži daiktai – tai 7m. amžiaus vaikas, kuris yra harmoningas ir mažas.
- Purvini namai sapne, rodo ligą, problemas su sveikata ar nuovargį.
- Tvarkyti namus sapnuose – gydyti savo kūną ir sielą.
- Bokštas: panašiai kaip trobelė, namas, pilis, šis simbolis yra susijęs su kūnu. Tiksliau tariant, bokštas rodo, viena vertus, susiaurėjimą ir apribojimą; kita vertus, bokštas gali būti ne tik kūno simboliu, bet ir ištikimybės ir savarankiškumo simboliu.
- Šulinys – kūrybinumo, sielos atsinaujinimo simbolis.
- Miškas – sritis tarp gyvybinių jėgų ir sielos. Dažnai pasakose reikia pereiti mišką. Rūpintis vaiko vidiniu pasauliu, kad ateitų daug dvasinių inspiracijų.
- Laukiniai gyvūnai – instinktai, kurių žmogus nevaldo.

- Naminiai gyvūnai – instinktai, kuriuos žmogus valdo.
- Kiauliaganys, kiaulė – struktūruoja gyvenimą. Sumanūs kiauliaganiai – gerai moka veikti materialioje būtyje.
- Zuikis – budrumas, trapumas, pasiaukojimas.
- Tigras – simbolizuoja kažką, kas suplėšo, tai esybės sudrąskymas, vidinė griūtis.
- Liūtas – išvystyta krūtinės ląsta, jausmų simbolis. Parodo mūsų jausmus.
- Meška – nerangumas, tinginystė, materialumas. Valios fenomenas vaizduojamas meškos simboliu.
- Vilkas – materializmas, godumas, agresija.
- Lapė – gudrumas, egoizmo atstovė, lengvai pasiekianti savo tikslus.
- Medkirtys – pjauna medžius, daro tvarką sieloje. Medkirtys, kuris vaikšto po mišką, tai sielos jėga atnešanti tvarką gyvybinėse jėgose.
- Kepėjas – rūpinasi sielos mityba.
- Medžiotojas – sielos jėga, kuri suvaldo instinktus.
- Plaukai – ryšio su dvasiniu pasauliu simbolis, galia. Evangelijos aiškinimuose plaukai reiškia atsidavimą.
- Nukirpti plaukus – nukirpti ryšį su dvasiniu pasauliu.
- Sudeginimas – išbandymas ugnimi. Sudeginam savo iliuzijas. Sudeginimas yra ir gėdos jausmas. Degti pragaro ugnyje – degti iš gėdos.
- Ugnis – aistra. Kai degina aistra, mes kažko siekiame, mus užvaldo priklausomybė.
- Šaltis – po mirties šaltis, kai žmogus nebegali naudotis savo kūnu, ir daryti tai, nuo ko gyvendamas turėjo priklausomybę. Žmogus išgyvena sielos šaltį, kai daro tai ko nemėgsta.
- Pasakose ketvirčiavimas – parodo 4 nario žmogaus sandarą. Fizinio, eterinio, sielos ir Aš kūnų. Pats ketvirčiavimo aktas – žmogaus esybės narių išsiskaidymas, tarpusavio ryšių praradimas.
- Galvos nukirtimas – mąstymo dalies atkirtimas nuo valios ir jausmų.
- Kojų nukirtimas – praradimas realybės suvokimo ir valios praradimas.
- Rankų nukirtimas – žmogaus valia yra rankose, tai valios atkirtimas arba pats žmogus nieko nedaro, kad įgalintų savo valią.
- Rūbai – mūsų aura.
- Apsiaustas – apsauga.
- Kepurė – mąstymo srėtis. Raudona kepurė – mūsų Aš, ego, eina per individualizacijos procesus, nugalėti savo ego.
- Sijonėlis – duodama apsauga valios sričiai.

- Marškiniai, liemenė – jausmų sritis.
- Batai – valia. Geležinės klumpės simbolizuoja individualizacijos kelią, daug inkarnacijų, ne vienas gyvenimas.
- Baltos kurpaitės – angeliška valia.
- Raktas – atrakinti, aiškumas. Pamestas raktas, kai neprieinama prie kažkokio sielos šaltinio. Galima ir atrakinti anksčiau laiko, kažkokias sielos dalis.
- Krosnis – širdis.
- Židinytis ir orkaitė simbolizuoja taip pat širdies sritį.
- Kardas – kalbos simbolis. Žodis gali žėisti, gali gydyti, įkvėpti.
- Maistas – pritvinkęs gyvybine energija padeda inkarnuotis žemėje.
- Duona – dvasinis penas.
- Pienas – padeda dvasiai įsismelkti į kūną.
- Medus – kad materija neužrakintų dvasios.

Vaizdinių ir simbolių pasaulis pateikia konkretų žmogaus raidos aprašymą. Per simbolius yra pateikiamas žmogaus kaip trinarės esybės: fizinės, sielos ir dvasinės, vaizdas. Nuotykiškai ir sunkumai vaizduoja žmogaus kelią ir turi ugdomąją reikšmę ypač vaikams pirmame 7-metyje. R. Štaineris nusako, kad pasaka kilusi iš užmirštos praeities. Mes žemėje turime išgyventi išbandymus, kad būdami laisvi išmoktume rinktis tarp gėrio ir blogio. Pasakos visame pasaulyje yra panašios, nes yra kilusios iš vieno šaltinio – dvasinio pažinimo. R. Štaineris teigia, kad aukštesnė sąmonė slypi kiekviename žmoguje ir inspiruoja jį ieškoti kelių dvasiniam pabudimui, o santuokos simbolis yra Dvasios ir apvalytos, nugalėjusios ego, Sielos susijungimo simbolis. (2.) Remtasi Editos Kuliavaitės seminaro asmeniniais užrašais.

„Pasakų poveikis mūsų sielai yra spontaniškas, elementarus, todėl lieka nesąmoningas. Kalbama ne apie kokį nors ypatingą asmenį, kuris tam tikru gyvenimo momentu atsiduria išskirtinėje dilemoje; tai kas aprašyta pasakoje, tai slypi kiekvieno žmogaus sielos prigimtyje ir perteikia tikrą patirtį vaikams ankstyvame amžiuje, vidutinio amžiaus žmonėms ir seniems vyrams ir moterims.“ (5.) (The Poetry and Meaning of Fairy Tales“; R. Štainerio paskaitos ištrauka, skaityta Berlyne, 1913m. Vasaris. 2psl.) „Kadangi pasakos priklauso mūsų slapčiausiam jausminiam ir emociniam gyvenimui bei viskam, kas su juo susiję, jos yra iš visų literatūros formų tinkamiausios vaikų širdžiai ir protui. Akivaizdu, kad jie sugeba sujungti turtingiausią dvasinę išmintį su paprasčiausiu išraiškos būdu. Žmogiškoji prigimtis vaikuose yra taip pirmiškai susieta su viso pasaulio gyvenimu, kad vaikams pasakos turi būti sielos maitinimas.“ (5.) (The Poetry and Meaning of Fairy Tales; R. Štainerio paskaitos ištrauka, skaityta Berlyne, 1913m. Vasaris. 9 - 10 psl.)

„Atrakinti“ pasaką

Pasakos „atrakinimo“ žingsniai:

1. Pasirinkti pasaką, perskaityti (pasakos pasirinkimą gali sąlygoti vaikystėje išgyventa pasaka). Perskaičius pasaką, ji tampa gyva.
2. Pasaką atpasakoti savais žodžiais ir paversti ją sava.
3. Subjektyvumo iškėlimas. Kokį poveikį ši pasaka daro man? Kokios kyla asociacijos? Kas aš esu šioje pasakoje savo gyvenime? Kur save atpažįstu?
4. Kokius klausimus manyje kelia šis tekstas?
5. Perskaityti pasaką dar kartą. Pasakos interpretacija. Atrasti pasakoje simbolius.
6. Atsakyti į iškilius klausimus 4 žingsnyje. Valios žingsnis – kokį uždavinį ši pasaka iškėlė man? Kas man buvo svarbiausia šioje pasakoje? Kiekvienas simbolių atvėrimas atneša išmintį.
7. Peržvelgti visus 6 žingsnius ir apibendrinti ką ši pasaka man suteikė, kitaip tariant, atsitraukti ir pažvelgti į viską iš „paukščio skrydžio“. (8.) (Remtasi Rasos Driukienės seminaro asmeniniais užrašais.)

PRAKTINĖ DALIS

Simboliai ir jų reikšmė lietuvių liaudies pasakoje „Baltas vilkas“

Gėris ir blogis yra pasaulio sąrangoje ir sieloje vyksta nuolatinė kova tarp jų.

- Karalius - (vertybių sistema), simbolizuoja senosios kartos maginę sąmonę, senųjų vertybių perdavimą naujai kartai.
- Karalaitė – siela.
- Tarnas – sielos jėga, kuri tarnauja Aš, kaip valdovui, ir vykdo veiksmus, kurių valdovas negali arba nenori įvykdyti. Tarnas gali reikšti būtiną tarpinę grandį kelyje į išbaigtumą.
- Seserys – jausminga siela.
- Gėlės – eterinių gyvybinių jėgų, iššaukiančių fizinį ar vidinį augimą, vaizdinys.
- Giria- sritis tarp gyvybinių jėgų ir sielos. Keliauti per girią rūpintis savo vidiniu pasauliu, kad ateitų daug dvasinių inspiracijų.
- Eglė – gyvybės medis. Medis siejantis gyvųjų ir mirusiųjų pasaulį. Kaip tiltas tarp žemiškos ir dvasinės būties.
- Baltas vilkas – žmogaus instinktai. Baltas vadinasi švarus, tyras, grynas. Geri, natūralūs, išmintingi instinktai
- Šuo – jo labiausiai išsiskiriantis bruožas yra jo uoslės, kvapo jautrumas. Taigi jis tampa mūsų instinktu, mes sakome: „Aš turėjau jausmą dėl to“. Geras šuo yra vidinio takelio ieškotojas, piktas šunis parodo žemą ir pikta sąmonę.
- Skerdžius (piemu) – simbolizuoja gebėjimą pasiaukojančiai rūpintis tuo, ką prisiėmė ganyti dvasiškai. Ganyti vešlioje pievoje (sveikose augimo jėgose) ir saugoti nuo laukinių žvėrių (aistrų).
- Sodas – įvairių augimo jėgų sfera, kurioje pasėjamos sėklos ir rūpestingai auginami augalai bei sąmoningai saugomi gyvybiniai ūgliai, kad vaisiai galėtų subręsti.
- Sodininkas – esminės jėgos vaizdinys, kuri žmogaus viduje švelniai rūpinasi gėrio ir vertybių vystymusi.
- Pieva – tai erdvinė sritis, kurią užpildo gyvybinės jėgos skatinančios augimą.
- Ragana – veikiama demoniškos magijos, ji tampa jėga, gundančia žmones atavistine pseudo išmintimi.
- Vartai – dvasinės karalystės vartai.
- Medžiotojas – sielos jėga, kuri suvaldo instinktus.

- Kalvis - kaip kalvis lanksto geležį liepsnose ir jai suteikia formą, taip ir žmogus vadovaudamasis savo valia, tampa savo likimo kalviu.
- Gražūs apdarai – mūsų išvalyta aura.
- Dvaras kaip rūmai ar karalystė – dvasinis pasaulis, dvasinė tėvynė.
- Išvedė už vartų – gimė fiziniam pasauliui, materijai.
- Obelis – gyvybinių jėgų, iššaukiančių augimą mumyse, vaizdinys.
- Tamsa – žemesnės sąmonės būseną.
- Urvas – neapšviesta mūsų sielos landšafto dalis. Tai, ką mes norėtume paslėpti arba nesugebame apšviesti savo prabudusia sąmone.
- Požemiai – neperdirbti, neišvalyti mūsų sielos sluoksniai.
- Ugnis yra dviejų rūšių iliuzijos, troškimo ir žemesnės aistros. Ugnis gali tapti apsivalymo ugnimi.
- Saulė – išminties simbolis.
- Mėnulis – atsidavimo ir jautrumo simbolis.
- Vėjas – simbolizuoja permainas, dvasios dvelksmą, judėjimą, laisvę arba netvarkingas, nestabilaus jausmo būsenas.
- Žvaigždė – kosminės išminties simbolis.
- Kalnas – vidinės aukštumos. Užlipti į kalną: sužinoti „aukščiausias tiesas“.
- Stiprūs gėrimai – aptemdo dvasią.
- Skara – mąstymo sritis.
- Batai, avalynė – jais mes stovime ant žemės. Išreiškia mūsų santykį su žemiškumu, kartu mūsų santykį su gyvenimu, mūsų uždaviniais ir galimybėmis.
- Ratelis ir visi kiti verpimo įrankiai – nurodo į mąstymo procesą ir simbolizuoja minties siūlo verpimą, loginį minties siūlą.
- Sargybinis – Slenksčio sargas.

Lietuvių liaudies pasakos „Baltas vilkas“ analizė ir interpretacija

Vienas karalius turėjo tris dukteris. Jauniausioji, vardu Gėliūnė, labai mėgo gėles. Ji turėjo gražų darželį, pilną įvairiausių gėlių. Radusi kokią laisvą valandėlę, karalaitė vis užbėgdavo į savo darželį pasigrožėti gėlėmis. Vaikščiodama su seserimis po laukus ar pievas, ji džiaugdavosi žiūrėdama į žydinčias gėles. O kai tėvas važiuodavo kur su reikalais, Gėliūnė prašydavo jį būtinai parvežti tokių gėlių, kokių jos darželyje dar nebuvo.

Kartą karalius, grįždamas iš vieno tolimo savo šalies miesto, užmiršo gėlių dukrelei. Važiudamas per girią, valdovas dairosi, ar nepamatys kokios gėlės. Vienoje vietoje žiūri — aukštos eglės viršūnėje nematyta gėlė bešviečianti. Jis ir sako tarnui:

— Niekada negirdėjau, kad eglė tokiu žiedu žydėtų. Eik ir nuskink žiedą. Gėliūnei parvešime dar niekados nematytą dovaną. Tarnas nuėjęs įlipo į eglę, bet sugrįžo be gėlės ir tarė karaliui:

— Šviesiausias valdove! Eglėje guli baltas vilkas susirangęs aplink žiedą. Jis nedavė man to žiedo nuskinti, sakydamas žmogaus balsu: „Tegul karalius pažada man atiduoti tą, kas šiandien pirmas išbėgs jo pasitikti, tai leisiu nuskinti žiedą.“

Karalius pagalvojo, kad visada jo pasitikti pirmas išbėga šuniukas, ir tarė tarnui:

— Eik ir mano vardu prižadėk vilkui, kad bus taip, kaip jis nori. Tarnas viską pasakė baltam vilkui, gavo gėlę ir atnešė valdovui.

Parvažiuoja karalius namo ir mato — išbėga už vartų jo pasitikti Gėliūnė. Šiurpas nukrėtė karalių — vilkui pažadėta dukrelė! Mergaitė pribėgo prie tėvo ir nudžiugusi sušuko:

— Tėveli, kur gavai tokią gražią gėlę? Nusiminęs karalius atsakė:

— Už tą gėlę aš tave pažadėjau vilkui. Nemaniau, kad tu pirmoji išbėgsi manęs pasitikti. Gėliūnė džiaugėsi nematyta gėle, užmiršusi tėvo žodžius apie vilką.

Karalaitė yra žmogaus siela, bręstanti susitikimui su dvasia. Gėlių pieva, kurią taip myli Gėliūnė, tai eterinių gyvybinių jėgų vaizdinys. Šis sodas priklauso karaliaus rūmams ir tai ypač vertinamos gyvybinės jėgos, iššaukiančios vidinių jėgų augimą.

Balto vilko paveikslas veikia kaip žmogaus instinktai. Geri, natūralūs, išmintingi instinktai, kurie tarnauja žmogui, jie priklauso žmogaus augimui ir gali padėti ieškoti ir rasti dvasinių tikslų. Jie pasireiškia gerų gyvūnų paveikslu, tokiu kaip baltas vilkas. Baltas simbolizuoja švarą, grynumą ir tyrumą. Prisimenant įprastą pilkąjį vilką, kurio simbolis pasakose išreiškia nepažabotą godumą ir velniškos prigimties gudrumą; gebėjimą apsirūpinti grobiu; gyvo rijimą, nešantį sielai mirtį; įkūnijantį paklydimų, melo valdžią, siekiančią atmesti dvasingumo užuomazgas įstumiant vidinį gyvenimą į materializmo sutemas; baltasis vilkas simbolizuoja visas šias savybes įveikusią sielos jėgą. Jis atstovauja sveiką materializmą kaip atsvarą bėgimui nuo pasaulio. Instinktyvi jėga tarnauja žmogui ir tampa dvasine jėga ir aukštesniu pažinimu. Gyvūnui prabilus žmogaus balsu, kaip baltas

vilkas prabilo eglės viršūnėje, tai jau nebe instinktas, bet pažinimo jėga ir žmogus tampa dvasiškai pažinus.

Eglė yra pažinimo ir gyvybės medis. Nuo seniausių laikų laikyta pasaulio (kosmoso) medžiu, amžinai žaliuojančios gamtos simbolis. Ji pripažinta gyvybės nešėja ir giminės globėja. Šioje pasakoje ji lyg tiltas sujungiantis du pasaulius žemiškąjį ir dvasinį ir veda žmogaus sielą į dvasingumą. Nematytas žiedas eglės viršūnėje simbolizuoja ypatingą gyvybinę jėgą sielai, kurios laukia kelionė, kuomet ši turės įveikti jos laukiančius iššūkius. Tai gyvybinė jėga skirta sielos transformacijai.

Karaliaus pasiūstas tarnas, tai sielos jėga, kuri tarnauja žmogaus Aš, kaip valdovui, ir vykdo veiksmus, kurių jis pats negali arba nenori įvykdyti. Vidiniam žmogaus pasauliui reikalingas gebėjimas papildantis valdančiąją dalį.

Karalius galvojo apie jį pasitiksiantį šuniuką, kuris vaizduojamas kaip vidinio takelio ieškotojas. Pats karalius atstovauja neribotą valdžią. Karaliaus padėtis parodo aukščiausią vidinio išsivystymo lygį. Karaliaus valdos gali aprėpti vidinį dvasios pasaulį ir vidinį sielos pasaulį, taigi visą vidinio žmogaus struktūrą. Visą vidinę karalystę.

Siela atbėgusi pasitikti tėvo ir besidžiaugianti gėlės žiedu t.y. gyvybinėmis jėgomis jos laukiančiai kelionei, parodo pasiruošimą ir entuziazmą pažinti dvasinį pasaulį. Žmogaus kelionės tikslas yra visapusiškai save suvokiančios dvasios ir mylinčios bei suprantančios sielos susijungimo paveikslas.

Praėjo kelios savaitės. Tik vieną dieną karalius žiūri atsliūkina baltas vilkas karalaitės Gėliūnės pasiimti. Tada karalius nuėjo pas seną skerdžią ir tas už didelį atlygį sutiko savo dukterį baltam vilkui atiduoti kaip karalaitę. Gražiai aprengtą mergaitę karalius išvedė už dvaro vartų ir atidavė vilkui. Šis užsisodino mergaitę ant nugaros ir kius kius kius nukiusnojo į tamsią girią.

Toli girioje vilkas sustojo gražioje pievelėje pailsėti ir paprašė mergaitės paieškoti jam galva. Mergaitė, ieškodama galvą, nejučiomis prasitarė:

- Kad mano tėvas atsigintų čia savo gyvulius, tai puikiai prisiganytų!

- O kas tavo tėvas? — išgirdęs paklausė vilkas.

- Skerdžius, — atsakė mergaitė.

- Tai sėskis ant manęs, grįši pas savo tėvą, tarė vilkas ir mergaitę sugrąžino karaliui sakydamas:

- Atsiimk skerdžiaus mergelę ir geruoju atiduok man savo dukrelę!

Bet karalius nenorėjo atiduoti Gėliūnės. Jis nuėjo pas sodininką, turėjusį dukterį, labai panašią į Gėliūnę, ir už didelį atlyginimą paėmė mergaitę baltam vilkui atiduoti kaip karalaitę. Gražiai aprengtą mergaitę karalius išvedė už dvaro vartų ir atidavė vilkui. Tas užsisodino ją ant nugaros ir kius kius kius nukiusnojo į tamsią girią. Toli girioje jis sustojo gražiam sode pailsėti ir, atsigulęs po obelimi, paprašė mergaitės paieškoti jam galvą. Mergaitė, ieškodama galvą, gėrėjosi sodu ir nejučiomis prasitarė:

- Kad mano tėvas turėtų toki sodą, tai galėtų laimingai gyventi!

- O kas tavo tėvas? — išgirdęs paklausė vilkas.

- Sodininkas, — atsakė mergaitė. Tai sėskis ant manęs, grįši pas savo tėvą, — tarė vilkas ir sugrąžino mergaitę karaliui sakydamas:

- Atsiimk sodininko mergelę ir geruoju atiduok man savo dukrelę!

Ir karalius turėjo atiduoti vilkui savo Gėliūnę. Vilkas užsisodino karalaitę ant nugaros ir kius kius kius nukiusnojo į tamsią girią. Toli girioje jis sustojo gražioje aikštelėje pailsėti ir paprašė karalaitės paieškoti jam galvą. Karalaitė, ieškodama galvą, pamatė nematytų miško gyvūnų ir nejučiomis prasitarė:

- Kad mano tėvas čia ateitų, tai puikiai pamedžiotų!

- O kas tavo tėvas? išgirdęs paklausė vilkas.

- Karalius, atsakė karalaitė.

- Tai sėskis ant manęs, keliaujame tolyn, - tarė vilkas ir užsisodinęs karalaitę, nukiusnojo tolyn į girią.

Tėvo dvaro vartai simbolizuoja dvasinės karalystės vartus. Vilkas nusineša mergaitę į mišką, kuris simbolizuoja vidinę perėjimo sritį, kur viskas tampa paslaptimi, galima pasiklysti, bet ir surasti teisingą kelią. Šioje srityje ieškoma vystymosi kelių.

Gražiais apdarais aprenktos mergelės parodo jau išvalytą žmogaus aurą. Visos mergelės – tai skirtingos vienos sielos dalys ir skirtingi raidos etapai. Aukščiausia sielos išsivystymo pakopa vadinama sąmoningąja siela. Jos vilkas ir pareikalauja.

Miškas, tai sritis, kurioje veikia augimo jėgos. Sritis tarp jutiminio ir dvasinio pasaulių. Ten ypač stipriai gali pasireikšti instinktai (žvėrys miške). Čia ieškoma vystymosi kelių, galima pasiklysti, bet galima ir rasti teisingą kelią. Kaip medžiotojas medžioja išoriniame miške, taip ir ieškantis dvasios medžioja vidiniame „miške“ (žmoguje).

Pirmasis piemens vaizdinys, gano jausmus ir jais rūpinasi. Piemuo vadinamas skerdžiumi, tai jėga, kuriai patikėta gyvybė, kurią jis turi rūpintis ir saugoti nuo pavojų. Jis simbolizuoja gebėjimą pasiaukojančiai atsiduoti ir rūpintis tuo, ką jis prisiėmė ganyti dvasiškai, ganyti vešlioje pievoje (sveikose augimo jėgose) ir saugoti nuo laukinių žvėrių (aistrų). Pieva, tai augančių gyvybės jėgų laukas.

Antrasis vystymosi etapas yra sodininkas. Sodininkas esminės jėgos vaizdinys, kuri žmogaus viduje švelniai rūpinasi gėrio ir vertybių vystymusi. Tas, kuris sėja gerų žodžių sėklas, išravi laukinius sielos ūglius (aistras), kuris puoselėja išsivalančią sielą ir palaiko dvasinį augimą. Tas, kuris gali kantriai laukti, kol pažinimas duos vaisius. Sodas: įvairių eterinių augimo jėgų vaizdinys. Jame puoselėjami gyvybiniai daigai, jie auga ir sunoksta vidiniais vaisiais.

Trečiasis etapas, tai medžiotojas, kuris medžioja išoriniame miške, ieškantis dvasios medžioja vidiniame „miške“ (žmoguje). Jis sumedžioja grobį medžioklėje: jis nužudo laukines aistras ir suvokia instinktus. Medžiotojas šioje pasakoje yra ir karalius ir įkūnija tą esminę būdraujančią taiklų jėgą, kuri suseka ir sumedžioja aistras ir instinktus. Karalius medžiotojas simbolizuoja šiuolaikinio žmogaus Aš, tai viena iš pirminių Aš veiklų. Jis nuolat aktyvus, nori mokytis ir įgyti įžvalgų bei „sumedžioti“ žinias. Šioje pasakoje karalaitė būdama nuostabioje aikštelėje, mato nuostabių gyvūnų ir tai simbolizuoja, kad ji uoliai siekia įgyti naujos astralinės patirties ir išvystyti naujus, taurius ir švarius jausmus. Gyvūnai pasakose simbolizuoja astralinio pasaulio jėgas, gebėjimus.

Pavakare vilkas priėjo prie urvo ir su karalaite įlindo į požemius. Ten jis tarė Gėliūnei:

- Gyvenk čia be baimės. Ir pats kažin kur nukiūtino. Čia buvo daug puikių kambarių, pilna valgyti ir gerti, tik visur tamsu tamsu. Mergaitė apvaikščiojo visus kampus ir niekur nesurado nė gyvos dvasios. Ir štai praėjo visi metai. Vieną dieną Gėliūnė pirmą kartą išgirdo kažką brazdant. Žiūri ateina vilkas. Tas ir sako karalaitei:

- Šiandien tavo vidurinioji sesuo teka. Gal norėtum vykti į jos vestuves? Labai norėčiau, - atsakė Gėliūnė. Tai sėskis ant manęs ir eisime, — tarė vilkas ir užsisodinęs nunešė karalaiteį iki tėvo dvaro vartų.

- Kai vestuvės pasibaigs, ateisi čia, aš jau laukiu, tarė vilkas, nusodinęs nuo savęs karalaite. Namiškiai, netikėtai išvydę Gėliūnę, labai nudžiugo, nes visi ją laikė jau žuvusia. Mergaitė viską pasakojo ir nusiskundė, kad urve esą tamsu tamsu. Tada seserys sugalvojo Gėliūnei padėti: jos pasiūlė jai pasiimti skiltuvą su titnagu. Vestuvėms pasibaigus, Gėliūnė pasiėmė skiltuvą su titnagu ir nuėjo prie dvaro vartų, kur jos jau laukė vilkas. O tasai, nukiusnojęs prie urvo, sustojo ir paklausė karalaitės:

- Ar tu nieko su savimi neturi iš namų pasiėmusi?

-Turiu skiltuvą su titnagu žiburiui įsižiebt, — atsakė karalaite.

- Duok man juos, — paprašė vilkas ir paėmęs numetė. Tada vilkas su karalaite įlindo į urvą. Ten jis vėl tarė Gėliūnei:

- Gyvenk čia be baimės. Ir pats kažin kur nukiūtino.

Vėl praėjo visi metai. Vieną dieną atėjo vilkas ir tarė karalaitei:

- Šiandien tavo vyriausioji sesuo teka. Gal norėtum nuvykti į jos vestuves? Labai norėčiau, - atsakė Gėliūnė. - Tai sėskis ant manęs ir keliaujame, — tarė vilkas ir, užsisodinęs karalaite, nunešė ją iki tėvo dvaro vartų.

- Kai vestuvės pasibaigs, ateisi čia, aš jau laukiu, pasakė vilkas, nusodinęs nuo savęs karalaite. Namiškiai labai džiaugėsi pamatę Gėliūnę dar gyvą. Karalaite pasipasakojo, kad ir antruosius metus gerai išgyveno pas vilką. Tik pasiskundė, kad ten esą tamsu tamsu.

- O kodėl neužsižiebei žiburio? — paklausė seserys. - Juk pasiėmei skiltuvą su titnagu. - Vilkas neleido įsinešti į požemius, — atsakė Gėliūnė.

-Palauk, dabar kitaip padarysime, — tarė seserys ir įkišo Gėliūnei ploną skiltuvėlį į vieną batelį po padu ir skiautėlį titnago į kitą batelį po padu. - Vilkas nežinos, kad čia kas įdėta. Tik, žiūrėk, tu jam nepasakyk, - pamokė seserys.

Vestuvėms pasibaigus, Gėliūnė nuėjo prie dvaro vartų ir atsisėdusi ant vilko, su juo nukiusnojo į girią. Vilkas, sustojęs prie urvo, paklausė karalaitės: - Ar tu nieko su savimi neturi pasiėmusi?

- Ne, nieko neturiu,- pamelavo mergaitė. Bet vilkas įtarė, kad karalaitė neteisybę pasakė, ir ją rūpestingai iškratė, nors nieko nerado. Tada jis užsisodino ją ant savęs ir įlindo į požemius. Ten vėl tarė karalaitė:

-Gyvenk čia be baimės. Ir pats kažin kur nukiūtino.

Gėliūnė, kiek palaukusi, išsiėmė skiltuvą su titnagu ir užsidegė žiburį. Ji nustebo išvydusi rūmų gražumą. Jos tėvo dvare buvo gražu, bet požemių rūmuose — šimtą kartų gražiau. Karalaitė eina ir mato visur auksas, sidabras, deimantai. Tik niekur nebuvo nė gyvos dvasios. Pagaliau karalaitė įėjo į mažą kambarėlį pačiame rumų gale. Pravėrusi duris, žiūri — baltu šilku klotyje lovoje guli gražus jaunuolis, o prie lovos numestas vilko kailis. Jaunuolis, išvydęs su žiburiu karalaitę, labai nusigando ir atsikėlęs tarė:

- Ką tu padarei? Aš klausiau, ar nieko neturi iš namų pasiėmusi, o tu ėmei ir pamelavai. Jei šiuos metus dar būtum išgyvenusi čia tamsoje, būtum mane išgelbėjusi iš vilko kailio ir tada būtume buvę abu laimingi, o dabar aš turėsiu vilku bastytis po pasaulį, kol tu mane surasi.

Žmogaus Aš ir siela vystosi laipsniškai. Jausmai, mąstymas ir valia yra pagrindinės sielos struktūros dalys, virstančios vystymosi jėgomis, todėl čia svarbus skaičius trys. Trys metai, skirti vystyti jausmams kaip nuoširdus atsidavimas, mąstymui kaip aiškiaregystės gebėjimui, ir valiai žmogaus sąmoninguose veiksmuose. Kitaip tariant, anot R. Štainerio, siela turi išvystyti moralinę intenciją, moralinę fantaziją ir moralinę techniką.

Pirmosios sesers vestuvės, simbolizuoja, kad žmogaus Aš nubunda jausmuose. Vėliau nubunda mąstymas. Žmogaus Aš prisiskverbia į mąstymą – tai antrosios sesers vestuvės. Trečioji, jauniausioji dukra, turi išsiugdyti savo Aš valioje.

Požemiai, lysti į žemę, tai – eiti į savo gilyn vidų. Ir ten ji turi nusileisti į savęs pažinimo gelmes. Požemiai – neperdirbti, neišvalyti mūsų sielos sluoksniai. Pats urvas simbolizuoja mūsų neapšviestą sielos dalį, tai ką mes norėtume paslėpti arba nesugebame suvokti savo dar neprabudusia sąmone. Šioje pasakoje tai kartu ir gyvenimo materialiaame pasaulyje apribojimai. Mergaitė dar negali įnešti į jį Dvasinės karalystės šviesos. Ji dar negali naudotis dvasiniais jutimų organais.

Kiekvieno žmogaus gyvenimas pakartoja visą žmonijos evoliucijos eigą, procesus kuriuos kadaise išgyveno visa žmonija. Maždaug 15 metų amžiaus, pasibaigus pirmiesiems dviem septynerių metų laikotarpiams, nubunda reflektuojanti savimonė. Penkiolikmečiui šis procesas reiškia padidėjusį savęs suvokimą ir egoizmą. Tik tai, ką gali suvokti jaunuolis savo mintimis, gali būti jo standartas.

Svarbi tik jo paties pasaulio samprata. Pagautas šio staigaus sąmonės pasikeitimo, jaunuolis dažnai pasitraukia į save. Kurdamas savo požiūrį į pasaulį, paauglys dažnai ginasi, būna net agresyvus, bet viduje jaučiasi vienišas. Taip ir šioje pasakoje siela atsitraukia iš žemiškojo pasaulio į požemius ir gyvena ten viena, tamsoje. Iš vaikystės kiekvienas žmogus, kartodamas žmonijos istoriją, žengia į priekį į brandą.

Puikūs kambariai, pilna valgyti ir gerti – parodo, kad gyvendama materialiaame pasaulyje, siela turi „suvirškinti“ tai, ką jai siunčia Likimas. Karmos įvykiai yra maistas reikalingas jai vystytis. Visi laukiantys išbandymai, kokie skausmingi ir sunkūs jie bebūtų, yra geriausia, ką mes galime patirti, nes tik per juos mes augame. „Tik visur tamsu tamsu“ – sako karalaitė apie laiką praleistą vilko požemiuose, kai patyrė žemesnės sąmonės būseną ir išgyveno karmos apribojimus. Praeina metai skirti transformacijai.

Nors pasakoje tiksliai neįvardijama, kiek pricesei buvo metų, kuomet vilkas ją pasiėmė iš tėvų globos, bet sprendžiant iš sielos situacijos ir aplinkybių, į kurias patenka mergaitė, galime daryti prielaidą, kad pasakojama apie trečią septynmetį pradėjusį žmogų. Nutrūko tėviškas dvasinis palaikymas ir motiniška sielos apsauga. Jauna asmenybė stovi pati. Kūno namas, vaikystėje dar nežinomas, didžiulis ir neribotas kaip požemiai, dabar yra nuodugniai tyrinėjamas.

Ne tik išoriniame pasaulyje broliai ir seserys gyvena kartu. Taip pat mūsų viduje yra mūsų būties „brolių ir seserų“ jėgos, kurios kartu formuoja augantį žmogų. Kai jos yra labiau jausminio pobūdžio, galime jas vadinti moteriškomis; o kai valingesnio – dvasingesnio pobūdžio – vyriškomis jėgomis. Šioje pasakoje pasakojama apie jauniasią sėsserį, tai besivystanti, naivi siela, turinti dvi vyresnes seseris.

Batai, jais mes stovime ant žemės. Jie išreiškia mūsų santykį su žemiškumu, kartu mūsų santykį su gyvenimu, mūsų uždaviniais ir galimybėmis. Seserys jai pasiūlo batuose persinešti dvasinę šviesą į materiją. Pirmą kart iš karalaitės atimami skiltuvai ir titnagas, tai lyg nesavalaikiai gebėjimai ir jie iš jos yra atimami. Po dar vienos transformacijos metų, pabunda mąstymas ir karalaitė norėjo apgudrauti vilką, lyg sutrumpinti savo individualizacijos kelią.

Mažas kambarėlis rūmų gale ir balto šilko lova simbolizuoja širdies sritį, kur žmogaus Aš ir siela susitinka, kad suprastų viena kitą. Šilkas nurodo į šviesias transformacijos jėgas. Dabar tik Aš gali padėti sielai. Karalaitės uždegtas žiburys, tai valios ugnis, kuri veda į vidinę transformaciją. Žmogaus Aš susijęs su ugnies elementu, o uždegtas žiburys parodo žmogaus Aš jėgų stiprėjimą.

Rūmų grožis nustebino – kūnas mergaitės tapo moteriškas ir iš vaikystės perėjo į paauglystę. Tai ką ji pamato požemių rūmuose, yra lyg vizija į ateities pasaulį, lyg biblinė Naujoji Jeruzalė. Brangieji akmenys ir deimantai simbolizuoja sutaurintą, perdirbtą materiją. Brangiuosius akmenis iškasa iš žemės, tokiu būdu jie atspindi žemės tauriąją substanciją. Deimantai spindi dvasingumo spindesiu, o apšviestas rūmų grožis parodo nuostabią dvasinę karalystę. Deimantas – žemės elementas, jo švara, tviskėjimas, grožis ir tas faktas, kad jis yra švariausias žemės elementas, darė jį alchemikų jausmuose švariausių žemės jėgų simboliu – Kristaus jėgų. Kristaus dvasia susijungė su Žeme ir tapo jos aukščiausiu elementu. Intelektualus mąstymas gali pasirodyti sidabro įvaizdyje, nes kad ir koks gražus ir blizgus jis būtų, tai ne tikra išmintis, o tik atspindys. Kaip sidabrinis mėnulis atspindi saulę, taip ir intelektualus mąstymas atspindi tikrą išmintį. Savo vėsumu jis yra susijęs su mėnuliu, o išmintis yra šilta ir susijusi su saule. Auksas susijęs su saule ir išmintimi. Auksas kaip metalas yra susijęs su saule, su švytinčia, gyvybę teikiančia dienos žvaigžde. Jo stabilumas, kilnus spindesys daro jį viso kilnaus stabilumo, sielos giminystės su Dievu simboliu. Tai yra tikroji išmintis, kuri šildo ir apšviečia. Išmintis turėtų būti pagrindas to, ką įkūnija žmogaus Aš ir siela.

Prie lovos gulintis vilko kailis rodo nusimetus, išgyvendintus instinktus ir materializmo apžavus. Nuo šio materializmo, jei siela būtų išlaukusi dar metus karminio apsivalymo, dvasia būtų išvaduota iš vilko kailio, tačiau dabar reikia sutelkti visas valios jėgas ir leisti į sąmoningos paieškos ir atsidadavimo mylimajam kelią.

Taip taręs, jaunuolis vėl virto vilku ir dingo. Pagailo Gėliūnei vilko ir verkdamas išėjo jo ieškoti. Vaikščiojo, klaidžiojo visus metus ir pagaliau viduryje girios priėjo trobelę. Įeina vidun, žiūri — sėdi vėjas ir skaito. Jinai ir klausia:

- Vėjeli, ar nimatei balto vilko?

- Pūčiau dieną, pūčiau naktį, bet balto vilko neužpūčiau, atsakė vėjas. Jis davė mergaitei vieną batelį sakydamas:

- Su šituo bateliu tu galėsi žengti po šimtą mylių, kur norėsi.

Nužengė karalaitė pas Šiaurės žvaigždę ir klausia - žvaigždele, ar nimatei balto vilko?

- Žibėjau per kiaurą naktį, bet nemačiau! — atsakė žvaigždė. Davė jai žvaigždę tokią kurpaitę, kad galėjo žengti po du šimtus mylių. Tada karalaitė nužengė pas mėnulį ir klausia:

- Mėnesėli, ar nematei balto vilko? Šviečiau per naktį, bet nemačiau atsakė mėnuo. Jis davė jai batelį sakydamas: — Su šituo bateliu tu galėsi žengti po keturis šimtus mylių. Gėliūnė nužengė pas saulę ir klausia:

- Saulele, ar nematei balto vilko? Ši atsakė:

- Mačiau, bet tavo baltas vilkas kitą rengiasi vesti — atsakė saulė. — Jis gyvena stiklo kalne, dieną baltu vilku laksto, o naktį jaunikaičiu atvirsta. Kai tu nužengsi palei tą kalną, rasi kalvę. Įėjus paprašyk apkaustyti rankas ir kojas ir nukalti keturių sieksnių grandinę. Tik tada užlipsi ant to kalno ir rasi vilko dvarą. Davė jai saulė tokį batelį, kad ji penkis šimtus mylių nužengė. Davė tokį ratelį, kad kai ji samanas verpė — šilko siūlai vijosi. Davė tokį peilį: kad kai ji medį drožė — aukso skiedrelės krito. Ir išėjo karalaitė balto vilko ieškoti. Nužengė už devynių girių, už devynių upių, rado stiklo kalną, o prie to kalno stovi kalvė. Apkaustė kalvis jai rankas ir kojas, nukalė keturių sieksnių grandinę, ir užlipo karalaitė ant stiklo kalno.

Pirmiausia turi praeiti 3 transformacijos ir brandos metai. Tai laikas, kai Žmogus yra ir svetimas sau paauglystėje, kai kūnas neatpažįstamai keičiasi, ir užsidaręs savyje lyg požemiuose, neranda tinkamo kontakto su supančiu pasauliu, aplinka rodosi tamsi, tačiau viskas turi savo ribas ir tik nuo žmogaus priklauso, kokią kelią pasirinkti. Trečius metus žinios turi būti subrendusios, pasireikšti per manifestaciją, ir valios pasireiškimą, prasideda apsivalymas ir tobulėjimas.

Miškas kupinas gamtos jėgų, pažadina, stiprina ir gydo. Miškas tampa simboliu to vidinio ieškojimo jausmo, kurį turi išgyventi kiekvienas, siekiantis vidinio tikslo. Miškas – sritis tarp gyvybinių jėgų ir sielos. Keliauti per mišką rūpintis savo vidiniu pasauliu, kad ateitų daug dvasinių idėjų. Karalaitė miške suranda vėją, tai dvasios dvelksmas žadantis permainas. Vėjas duoda šimtamylių batelį. Su juo mergaitė žengia per dvasinę ervę ir laiką (į ateitį).

Žvaigždė simbolizuoja pasiekimus ir viltį. Dažnai siejama su nakties dangumi ir sielos kelione. Šiaurės žvaigždė, tai kosminės išminties simbolis. Eiti „paskui žvaigždę“ – laikytis savo idealo, siekti tikslo.

Mėnulis – mitologiniame amžiuje naktis turėjo didesnę prasmę, nes tai buvo kitokio pabudimo, vaizdingų vizijų pabudimo metas. Giesmėje nakčiai Novalis jas pavadino „vaisingų iščių apraiškomis“, net ir šiandien simbolių kalba primena apie naktinių potyrių ir sapnų svarbą. Mėnulis yra atsidavimo ir jautrumo simbolis.

Saulė yra auksinės išminties (išvalytos nuo egoizmo) ir persmelktos meile, simbolis. Saulė yra ir Kristaus simbolis. Ji simbolizuoja pabudimo procesą iš sapnuojančios sąmonės į mąstančią savimonę. Valioje pabunda gyvybė, pabunda troškulys. Norisi tapti kūrybingam ir „panerti“ į naujas patirtis, tačiau šią valios jėgą, dar reikia formuoti ir disciplinuoti. Saulė ir mėnulis laiko makrokosmines jėgas. Jie suteikia žmonijai kosminį gėrį. Žmonės galėjo priimti ir suvokti šias dvasines žinias. Ankstesnių epochų žmogus aiškiaregiškai jautė, matė ir patyrė šias jėgas ir per jas maitinosi jų siela ir dvasia. Kiekvienas dovanotas batelis rodo vis stiprėjančią žmogaus valią.

Apkaustytos rankos ir kojos simbolizuoja individualizacijos kelią, daug inkarnacijų ir ne vieną gyvenimą. Mergina nuėjusi pas kalvį tampa savo likimo kalve. Vadovaudamasi savo valia, ji formuoja savo asmenybę.

Stiklo kalnas yra grūdinimo jėgų sfera. Į šią sustingimo karalystę turi įkopti mylinti siela. Kalnas tai žmogaus vidinės aukštumos pasiektos skaidriu sudvasintu mąstymu ir kitais išvalytais sielos gebėjimais: jausmais ir valia. Užlipti į kalną – sužinoti „aukščiausias tiesas“. Ant kalno pilį saugo sargai jie visada yra su žmogaus siela, saugo kalną ir laukia, laukia, kol pabus žmogaus siela. Taip jaunikaitis laukia ant stiklo kalno, dvare, žmogaus sielos nušvitimo.

Tenai rado puikius rūmus ir įsiprašė, kad ją priimtų lovų kloti ir ruoštis. Viską apsiruošus, atsisėda karalaitė ir verpia saulės dovanotu rateliu. Bet savo veido nerodo, apsigobus galvą skara, kad jos nepažintų.

Pamatė balto vilko antroji mergelė, kad ji šilko siūlus verpia, ir prašo:

— *Bobut, atiduok man šitą ratelį.*

— *Jei leisi po jaunikio lova šiąnakt pergulėti, tai atiduosiu.*

— *Leisiu.*

Bet vakare ji davė jaunikiui gerti stiprių gėrimų, ir tas atsigulęs tuoj užmigo. Tada nuvedė bobutę į jo kambarį ir leido po lova pergulėti.

O toji, vos atsigulus, pradėjo viską pasakoti: kaip jos buvusios trys seserys,

ji jauniausia ir gražiausia; kaip tėvas ją pažadėjęs baltam vilkui; kaip jiėjusi į seserų vestuves...

Bet jaunikaitis kietai miegojo ir nieko negirdėjo. Tik sargybiniai, budėję prie durų kiaurų naktį, girdėjo bobutę kalbant ir rytą pasakė savo ponui:

— *Ką ten toji bobutė šiąnakt po jūsų lova tiek daug šnekėjo...*

Parūpo ir jaunikaičiui tai sužinoti, jis žadėjo kitą naktį nemigti ir pasiklausyti. O karalaitė apsiruošė, paklojo lovas ir atsisėdusi drožinėja pagalėlius saulės dovanotu peiliu. Ji drožia — aukso skiedrelės krinta.

Pamatė antroji mergelė ir prašo:

— *Bobut, atiduok man šitą peilį.*

— *Jei leisi dar vieną naktį po jaunikio lova pergulėti, tai atiduosiu.*

— *Leisiu.*

Vakare ji vėl davė jaunikiui stiprių gėrimų, bet tas juos išpylė ir atsigulė negėręs.

Naktį karalaitė, po lova gulėdama, vėl ėmė pasakoti, kaip ji baitam vilkui buvo pažadėta ir kaip per didelį vargą jį surado, bet tas kitą vesti rengiasi.

Jaunikaitis viską girdėjo ir suprato, kad pirmutinė jo mergelė atsirado.

Rytojaus dieną jis sukviėtė daug svečių ir pasakė:

— *Pikta ragana buvo mane užkeikusi. Aš tol turėjau baltu vilku lakstyti, kol mergelė mane taip pamils, jog dėl manęs jokio vargo nepabijos. Vai, ačiū tau, karalaite, kad mane iš pikty burtų išvadavai.*

Ir netrukus buvo iškeltos karalaitės ir balto vilko vestuvės. Į vestuves suvažiavo svečių iš devynių šalių. Visi devynias dienas užė ir šoko, laukai ir girios skambėjo, net stiklo kalnas dundėjo.

Puikūs rūmai simbolizuoja sveiką ir stiprų kūną, tačiau į juos patekti ne taip lengva iš pradžių karalaitė įsiprašė lovų kloti ir ruošti — gydyti savo kūną ir sielą. Ten, kur prasideda Aš vystymasis — pasakoje tai — kelionė pas jaunikį — siela yra duali. Viena mūsų būties pusė siekia dvasingumo ir tampa „aukščiausioji“ mylinti ir nesavanaudiška, kita pusė lieka surišta su žeme, kaip „žemesnė“ pagalbinė tarnaitė.

Karalaitė paima verpstę ir tuo metu prasideda mąstymo lygmuo, kuris vadinamas moraline intuicija. Čia karalaitė iš samanų verpia šilką. Iki aukščiausios metamorfozės pakylėta loginio mąstymo jėga. Širdies logikos jėga. Sukimas ir mąstymas yra glaudžiai susiję, kaip rodo mūsų kalba. Sukame mintis ar verpalus arba sekame ginčo giją, arba paleidžiame siūlą. Lygiai taip, kaip šilko

siūlas išsivija iš samanų masės, taip mąstymas sukuria aišką, logišką minties giją iš miglotų įspūdžių masės. Tačiau vienpusis, į materializmą orientuotas mąstymas, taip pat gali lemti sielos mirtį ir dvasios pasaulio suvokimo praradimą. Žmogus atskiria save iš aukštesniųjų pasaulių ir tampa žemiškojo, objektinio pasaulio piliečiu, kuriame turi įvaldyti mintis. Vis labiau pabudę šiam žemesniam pasauliui, žmonės vis labiau užmiega aukštesniajame, dvasiniame pasaulyje.

Savo veido karalaitė nerodo, apsigobus galvą skara, ši skara simbolizuoja individualizuoto „Aš“ raidą ir sukuria labai asmenišką pasaulio suvokimą.

Aukso skiedrelės simbolizuoja gyvenimo išmintį.

Karalaitė išėjus ieškoti savo dvasios, ji randa ją besirengiantį vesti kitą žmoną, tai lyg žmoguje įsikelia netikroji siela, šešėlinė žmogaus pusė ir tampa valdove kūno namuose. Ji yra atsigręžusi tik į savo jausmų pasaulį ir materializmą. Ši antroji mergelė davė jauniui gerti stiprių gėrimų – dvasia nebuvo budri.

Būtent naktį jaunikaitis pirmą kartą išgirsta žmogaus sielą. Per šį susitikimą įvyksta absoliuti transformacija ir žmogaus Aš pasireiškimas. Žmogaus Aš pakyla iš instinktyvaus vidinio ego patyrimo gyvūno pavidalu į įžvalgų, samprotaujantį, mąstantį Aš, kuris yra pasiruošęs žengti į pasaulį.

Pikta ragana, tai demoniška magija, ji tampa jėga, gundančia žmones atavistine pseudo išmintimi. Žmogaus dvasia buvo stipri, nors ragana bandė paversti ją vilku (materialistinių aistrų ir instinktų valdomu ego), bet dėl savo išvystytų savybių jis tapo baltuoju vilku. Kerai neįveikė jo dvasinių gebėjimų.

Daugumoje pasakų vis naujais ir įvairiais vaizdais pasakojama, kaip žmogaus siela ir žmogaus dvasia ieško ir artėja viena prie kitos. Čia siela nukeliavo ilgą transformacijos kelią, išsiugdė valią kol priartėjo prie dvasios ir buvo iškeltos vestuvės, siela susijungė su dvasia. Siela ir dvasia tampa neatskiriama vienybe. Valia yra išsivadavusi iš ribojančių jėgų, tai siela nuėjo ilgą transformacijos kelią ir išugdė stiprią žmogaus valią. Tik tada, kai aukštesnysis žmogaus Aš persmelkia valią ir veikia iš valios, pasiekiamas užbaigtumas. Kadangi siela buvo atsidavusi, pasiaukojanti, dvasinga (siela kaip moteriškumo aspektas), ji tapo Amžinu Moteriškumu.

Sielos ir Dvasios susijungimas atspindimas vestuvėmis. Aš tapsmas pasiekiamas aukščiausiu laipsniu, tai jis atspindimas Karališkomis vestuvėmis. Jei pasaka vaizduoja sielos išsivalymą ir virsmą (kaip šioje pasakoje „Baltas vilkas“), tai mes atpažįstame Mistinių vestuvių vaizdinį. Jeigu pasaka parodo tokios mokinystės vaizdinius, kuri keičia ne tik sielą, bet ir kūną iki pat jo sandaros, tai šie

vaizdiniai byloja apie Chemines vestuves. Tai dar aukštesnis lygmuo. Šioje pasakoje taip ir yra, vilkas nusimeta kailį ir pavirsta karalaičiu.

Žmogus nuėjo ilgą transformacijos kelią ir sąmoningai išvystė savo devynių sluoksnių egzistencijos struktūrą, todėl visi atvyko iš devynių šalių ir šventė devynias dienas.

Lietuvių liaudies pasakos „Baltas vilkas“ ir jos atitikmens, norvegų liaudies pasakos „Baltasis lokys, karalius Valemonas“ palyginimas

Pasakos yra „tautų sapnai“, todėl ypač įdomu atrasti panašių pasakų. Analizuodama pasaką „Baltas vilkas“, panašią į ją radau norvegų liaudies pasaką apie baltą lokį. Pasakos panašios, tačiau skiriasi elementarios būtybės. Lietuvių liaudies pasakose vyrauja laumės, aitvarai, raganos, o norvegijos milžinai, troliai, nykštukai vadinami „nisse“. Pasakų vaizdinių simboliai yra tapatūs visame pasaulyje. Skirtingos pasakos per daugelį metų buvo pasakotos ir perpasakotos, kito elementai, tačiau apkeliavusios visą pasaulį savo turinio esmė išliko tokios pat.

Norvegijos liaudies pasakoje, pasirodo baltas lokys. Lokys atrodo nerangus, sunkus, tačiau jis taip pat yra ir miklus. Geba vaikščioti ant dviejų kojų ir netgi šokti, tai padaro lokį stebėtinai panašų į žmogų. Jo mieguistumas ir netikėtas, staigus budrumas, paverčia jį, iš vienos pusės, nerangumo, negrabumo vaizdiniu, ir tuo pačiu aklų aistrų atstovu. Šios nepaliaujamai mus traukia žemyn ir siekia mus įkalinti žemiškume taip, kad dvasios energija ir aktyvumas praranda jėgą ir tikroji žmogiškoji išsitiesimo jėga negali tapti realizuota. Teigiama prasme, ta pati jėga gali padėti, tarpininkauti realizuojant puikų žmogiško darbštumo, padorumo ir ištikimybės bet kokiam su sąslygomis susijusiam reikalui, vystymąsi.

Baltas lokys, kaip ir baltas vilkas demonstruoja minimą ydą įveikusią sielos jėgą. Baltasis vilkas yra išminties ir pusiausvyros mūsų gyvenime simbolis, o baltasis lokys simbolizuoja mūsų vidinę galią įveikiant visus gyvenimo iššūkius.

Pasakose panašu yra tai, kad yra trys seserys. Lokys jas nešasi į mišką ir grąžina atgal, kol gauna tikrąją karalaitę. Gėliūnė džiaugėsi nematyta gėle, o balto lokio mergelė džiaugėsi nuostabiu auksiniu vainiku.

Vilkas Gėliūnę nusineša į požemius, o lokys iškart atkeliauja į pilį, taip sielai parodomi dvasiniai rūmai. Abi mergelės lygina savo tėvų dvarus ir jie atrodė kaip skurdžiausia vieta pasaulyje.

Princesė ten gyveno be jokios atsakomybės, išskyrus tai, kad turėjo prižiūrėti ugnį, kad ji niekada neužgestų. Ugnis simbolizuoja šilumą, šviesą, šventas dvasines jėgas.

Lokys buvo dieną išvykęs, bet naktį pasirodydavo vyro pavidalu, tačiau lygiai taip pat kaip ir Gėliūnė, princesė nematė savo vyro. Minimi treji transformacijos ir augimo metai, čia princesei liko laukti vos mėnuo, tačiau ji taip pat parsinešė iš tėvų žvakę ir apšvietė savo dvasią. Apšvietus užtiško vaškas ir pabudino jaunuolį, ir jis pavirtęs baltu lokiu iškeliavo. Šioje pasakoje trolė užkerėjo jaunuolį. Princesė sulaužė savo duotą žodį ir jaunuoliui reikėjo vesti trolę.

Kiekvienais metais balto lokio pasakoje princesė susilaukdavo kūdikio, o lokys išnešdavo kiekvieną vos tik atėjus į pasaulį. Kūdikių gimimas simbolizuoja transformaciją ir atpirkimą. Vaikai, turi unikalias dovanas, kad mistiška pranašystė, neišsipildytų ir jie padėtų savo mamai. Pirmoji dukrelė turėjo aukso žirkles, kurios simbolizuoja gebėjimą analizuoti, auksas – išmintį. Antra dukrelė turėjo butelį, kuris simbolizuoja dvasią praturtinančius gėrimus. Trečioji turėjo staltiesėlę, kuri simbolizuoja dvasiai skirtą maistą. Šias dovanas princesė taip pat padovanojo trolei, už tai, kad leistų praleisti naktį su baltuoju lokiu. Šios dovanos ir išgelbėjo juos abu. Numatytą balto lokio ir trolės vestuvių dieną dvasia ir siela paspendė spąstus trolėms ir jos eidamos per tiltą įkrito. Tiltas yra simbolis jungiančios jėgos, šioje pasakoje jis jungia dvasinę karalystę su materialiu pasauliu.

Jaunuoliai pasiėmė aukso ir daiktų, tiek kiek tik galėjo panešti, ir išvyko į karaliaus žemę surengti tikrųjų vestuvių. Jie pasiėmė visa įgytą išmintį ir išvyko švęsti sielos ir dvasios sąjungos. Kelyje Karalius Valemonas paėmė tris mažas mergaites iš trijų trobelių, ir princesė suprato, kodėl jis buvo pasiėmęs kūdikius, tam kad dukrelės galėtų jai padėti jį rasti.

IŠVADOS

Pasakoje aprašoma sielos kelionė, kuri vyksta žmonijos raidoje. Kiekviena pasaka yra visų žmogaus sielos jėgų raidos dramos dalis. Žmoguje gyvena ir piktoji karalienė, kupina tuštybės, pavydo ir apgaulės ir vilkas, kuriam svarbus materializmas. Šias sielos jėgas reikia įveikti, kad įvyktų aukštesnis apsivalytos sielos vystymasis ir santuoka su dvasia.

Jausmai siejami su krūtine, mąstymas su galva ir norai, valia su virškinamuoju traktu. Darniam žmogui reikia stiprios valios, galime pasakyti: „reikia drąsos“. Rudolfas Štaineris rekomendavo tris pasakas skaityti kartu. „Miegančioji Gražuolė“ pasakoja apie jausmingos sielos vystymąsi, „Snieguolė“, intelektualios sielos, ir „Raudonkepuraitė“, sąmoningos sielos.

Dvasia, siela ir kūnas sudaro vientisumą. Transformuoti šį vientisumą į sąmoningą asmenybę, ypač kai tiek dvasišku, tiek sieliniu aspektu jos vystosi iki aukščiausios pakopos, tai ir yra šių pasakų tikslas. Jei AŠ, sūnus, tampa savęs aukojančiu, mylinčiu, apgaubiančiu AŠ, tai dvasinio – mąstančio vyriškoji pusė tampa Amžina – Vyriška. Jei siela, dukra, tampa pasiaukojančia, mylinčia, apgaubiančia siela, tai sielinio – moteriškoji pusė tampa Amžina – Moteriška.

Sielos ir dvasios vienybė atspindi vestuvėse. Jei AŠ raida pasiekia aukštą prasmės lygį, tai pasireiškia karališkų vestuvių (kaip ir Evangelijoje) vaizde. Balto vilko pasakoje mes sužinome apie mistinį ir cheminį vestuvių vaizdą, išreikštą viduramžių kalba.

Kai vaikui istoriją pasakoja suaugęs žmogus, suprantantis simbolių ir vaizdinių kalbą, smurtiniai vaizdai vaikui nekelia jokio nerimo. Vaikas jaučia gilų pasitenkinimą Gėrio pergale ir Blogio įveikimu. Įsigilinus į vaizdinių kalbą, galime visiškai nuoširdžiai pasakyti jaunam žmogui: mes gyvename pačiame reikšmingiausiam pasaulio istorijos lūžio taške. Esame toje vietoje, kur pabunda „Miegančioji Gražuolė“, kur Snieguolė pakelia karsto dangtį, kur medžiotojas perpjauna vilko pilvą. Kelyje atgal į dvasinį pasaulį, kiekviena žmogaus siela turi padėti žmogui pereiti šį transformacijos kelią.

Žinoma, niekada negalima paaiškinti vaikui pasakos paveikslų kalbos. Vaikystėje pasakų vaizdiniai kalba patys už save. Vaikams juos priėmus į savo sielas, jie gauna dvasinio peno.

REFLEKSIJA

Šią temą pasirinkau todėl, kad skaitytos pasakos vaikystėje atvėrė man erdves šiandien, kai suvokiau jų simbolių ir reikšmes. Jos įkvepia ieškoti dvasinio peno ir gerti lyg iš gyvybės vandens

šaltinio. Šiandien aš jaučiu, kaip pasakos gydo mano sielos žaizdas. Skaitau, jas sau ir vaikams darželyje, matau kaip juos pripildo išminties šis dvasinis penas. Noriu, kad šis baigiamasis darbas, įkvėptų ir kitus žmones, tėvus, senelius, sekti vaikams liaudies pasakas, semtis išminties ir svarbiausia nebijoti jų, kartais siaubą keliančių vaizdų, o žinoti, gilesnę esmę ir prasmę. Esu ne iš vieno žmogaus išgirdus, kokios liaudies pasakos yra kraupios ir kaip tėvai jų nebeskaito savo vaikams arba skaito perrašytas ir pakeistas. Tik žinojimas gilesnės išminties ir prasmės mus išlaisvina iš įsivaizduojamų baimių.

Anksčiau neturėjau tokio gilaus suvokimo kas yra pasaka, kaip ją atrakinti, kaip užauginti savyje ir paleisti į pasaulį per save vaikams. Po savo baigiamojo darbo rašymo, atradau gilų ryšį su pasakomis ir raktus kaip atrakinti pasaką, kaip suprasti simbolius, kokia sielos kelionė sunki žemėje ir kokia svarbi dvasia ir jos pagalba žmogui. Pasakas vaikams Norvegijoje, Trondheim mieste „Sommerfuglen Steinerbarnehage“ darželyje sekame atskirame pasakų kambaryje, kuris turi ypatingą atmosferą, ten pilna kristalų, langas išpuoštas vitražais ir saulei šviečiant kambarys prisipildo įvairiausiomis spalvomis, vaikai visą savaitę mato vieną pasirinktą stalo vaidinimą. Pasakos laikas yra skirtas po pietų miego, kai vaikai yra pailsėję ir atviri keliauti į savo vidinį pasaulį. Stalo lėlių vaidinimas yra beveik kiekvieną savaitę, o per šventes sukuriamas tikras spektaklis „širdies“ kambaryje, kurį ruošia auklėtojos ir spektaklis būna ypatingas, su didelėmis lėlėmis ar marionetėmis. Pasakos derinamos pagal metų sezoną ir pagal vaikų amžių, kokių vaikų yra dauguma grupėje.

Aš ieškojau laimės ir rašydama savo baigiamąjį darbą supratau, kad tik eidama į savo vidų atrasiu visus atsakymus, ne būdama čia Lietuvoje ar ten Norvegijoje, laiminga būsiu tuomet, kai nusileisiu į savo vidų, lyg į požemius, ir ten atrasiu dvasinę karalystę. Sugrįžus iš savo gelmių, artimieji tampa dar artimesni ir mylimi, vaikai ramus ir darbas mylimas.

Pasaką „Baltas vilkas“ norėjau analizuoti sau, jaučiau kaip ji mane pakvietė ir suspindėjo dar prieš metus. Perskaičiau daug pasakų, tačiau širdimi pajaučiau, kad būtent ši yra skirta man. Ji man pasirodė ypatinga ir skirta mano sielos augimui. Išanalizavus ją supratau, kad šioje pasakoje pasiekiamos ne tik karališkos vestuvės tarp sielos ir dvasios, ne tik mistiškos, bet ir aukščiausio laipsnio cheminės.

Šios pasakos analizė tikrai buvo sunki ir aš pati su šia pasaka nuejau ilgą kelią. Visų pirma, knygos vertimas į anglų kalbą yra nuostabi pagalba analizuojant pasakas, tačiau simbolių santraukos, joje nėra, todėl norint lengviau išanalizuoti pasakas rekomenduoju skaityti F. Lenz. knygos „The Picture Language of Folktales“ rusų kalbos vertimą. Skaitydama knygą nežinojau, kad joje kažko trūksta, todėl visas pasakas analizavau ir tuo pačiu rašiau savo pasakos analizę. Tai užtruko labai daug

laiko ir pagalvodavau, kaip gerai būtų turėti simbolių santrauką ir tik po konsultacijos su darbo vadove sužinojau, kad tokia santrauka yra šios knygos rusų kalbos vertime.

Baigdama savo pasakos analizę turėjau tokį jausmą, kad kažkas čia netaip. Mano nuojauta pasitvirtino, pirminis analizuoto vilko variantas buvo neigiamas, simbolizuojantis materializmą, tačiau būtent baltas vilkas, parodo kad jis jau yra grynas, tyras, švarus ir išsivadavęs iš instinktų. Dvasia jau nuėjusi ilgą transformacijos kelią ir ieško taip pat sąmoningos sielos ir tuomet pasaka pakyla į aukštesnę sielos ir dvasios lygmenį.

Išanalizavus baltą vilką, atradau norvegijos liaudies pasaką apie baltą mešką. Skaitydama atradau tiek daug panašumų, bet taip pat ir tautos savitumų. Norvegijoje visi žinome, kad kalnuose gyvena elementariosios būtybės vadinamos troliais. Šioje pasakoje pasirodo trolė.

Baigusi rašyti savo baigiamąjį darbą ir skaitydama šias abi pasakas, jaučiuosi lyg pati turėčiau ratelį ir aukso siūlų verpčiau išminties gijas. Sapnavau labai simbolinį sapną – tiltą, ilgą ilgą aukštam tarpeklyje ir jį perėjau, nubudus supratau, kad jaučiuosi nuėjusi ilgą kelią tamsoje ieškodama simbolių ir jų prasmės, tai kas buvo nesuprantama dabar taip aišku ir apšviesta. Buvau požemiuos, dabar jaučiuos lyg sėdėdama ant kalno ir žvelgdama į viską iš viršaus, matau visą gražų vaizdą ir regiu dangiškosios Jeruzalės miestą. Jaučiu didžiulį dėkingumą savo darbo vadovei Editai Kuliavaitei už jos pagalbą ir vedimą teisingu keliu per visą procesą.

LITERATŪRA

1. B. Bettelheim. Kodėl mums reikia stebuklo. Pasakų reikšmė ir svarba psichoanalitinis požiūris; 2017m. 1, 17, 18, 43 psl.
2. Editos Kuliavaitės seminaro asmeniniai užrašai. 2022m.
3. F. Lenz. The Picture Language of Folktales; 1995m. 6, 10, 14, 15, 110psl.
4. Gitte Drewes seminaro asmeniniai užrašai. 2023m.
5. Jill Taplin seminaro asmeniniai užrašai. 2022m.
6. L. Čepienė. Pas motulę augau. 1990m.
7. Mes dirbame Valdorfo darželyje. 2009m. 143psl.
8. Rasos Driukienės seminaro asmeniniai užrašai. 2023m.
9. R. Štaineris. The Poetry and Meaning of Fairy Tales; Berlynas, 1913m. Vasaris. 2, 9 - 10 psl.
10. R. Ulevičienė. Kodėl žmogui reikia pasakos? Žmogus. 2001m. Nr. 4.
11. S. Perrow. Therapeutic storytelling. 101 Healing stories for children, 2012m. 14psl.

PRIEDAI

Priedas nr. 1

Lietuvių liaudies pasaka „Baltas vilkas“

Vienas karalius turėjo tris dukteris. Jauniausioji, vardu Gėliūnė, labai mėgo gėles. Ji turėjo gražų darželį, pilną įvairiausių gėlių. Radusi kokią laisvą valandėlę, karalaitė vis užbėgdavo į savo darželį pasigrožėti gėlėmis. Vaikščiodama su seserimis po laukus ar pievas, ji džiaugdavosi žiūrėdama į žydinčias gėles. O kai tėvas važiuodavo kur su reikalais, Gėliūnė prašydavo jį būtinai parvežti tokių gėlių, kokių jos darželyje dar nebuvo.

Kartą karalius, grįždamas iš vieno tolimo savo šalies miesto, užmiršo gėlių dukrelei. Važiuodamas per girią, valdovas dairosi, ar nepamatys kokios gėlelės. Vienoje vietoje žiūri — aukštos eglės viršūnėje nematyta gėlė bešviečianti. Jis ir sako tarnui:

— Niekada negirdėjau, kad eglė tokiu žiedu žydėtų. Eik ir nuskink žiedą. Gėliūnei parvešime dar niekados nematytą dovaną. Tarnas nuėjęs įlipo į eglę, bet sugrįžo be gėlės ir tarė karaliui:

— Šviesiausias valdove! Eglėje guli baltas vilkas susirangęs aplink žiedą. Jis nedavė man to žiedo nuskinti, sakydamas žmogaus balsu: „Tegul karalius pažada man atiduoti tą, kas šiandien pirmas išbėgs jo pasitikti, tai leisiu nuskinti žiedą.“

Karalius pagalvojo, kad visada jo pasitikti pirmas išbėga šuniukas, ir tarė tarnui:

— Eik ir mano vardu prižadėk vilkui, kad bus taip, kaip jis nori. Tarnas viską pasakė baltam vilkui, gavo gėlę ir atnešė valdovui. Parvažiuoja karalius namo ir mato — išbėga už vartų jo pasitikti Gėliūnė. Šiurpas nukrėtė karalių — vilkui pažadėta dukrelė! Mergaitė pribėgo prie tėvo ir nudžiugusi sušuko: -Tėveli, kur gavai tokią gražią gėlę? Nusiminęs karalius atsakė: -

— Už tą gėlę aš tave pažadėjau vilkui. Nemaniau, kad tu pirmoji išbėgsi manęs pasitikti.

Gėliūnė džiaugėsi nematyta gėle, užmiršusi tėvo žodžius apie vilką. Praėjo kelios savaitės. Tik vieną dieną karalius žiūri atslūkina baltas vilkas karalaitės Gėliūnės pasiimti. Tada karalius nuėjo pas seną skerdzį ir tas už didelį atlygį sutiko savo dukterį baltam vilkui atiduoti kaip karalaitę. Gražiai aprengtą mergaitę karalius išvedė už dvaro vartų ir atidavė vilkui. Šis užsisodino mergaitę ant nugaros ir kius kius kius nukiusnojo į tamsią girią. Toli girioje vilkas sustojo gražioje pievelėje pailsėti ir paprašė mergaitės paieškoti jam galva. Mergaitė, ieškodama galvą, nejučiomis prasarė:

- Kad mano tėvas atsigintų čia savo gyvulius, tai puikiai prisiganytų!

- O kas tavo tėvas? — išgirdęs paklausė vilkas.

- Skerdžius, — atsakė mergaitė.

- Tai sėskis ant manęs, grįši pas savo tėvą, tarė vilkas ir mergaitę sugrąžino karaliui sakydamas:

- Atsiimk skerdžiaus mergelę ir geruoju atiduok man savo dukrelę! Bet karalius nenorėjo atiduoti Gėliūnės. Jis nuėjo pas sodininką, turėjusį dukterį, labai panašią į Gėliūnę, ir už didelį atlyginimą paėmė mergaitę baltam vilkui atiduoti kaip karalaitę. Gražiai aprengtą mergaitę karalius išvedė už dvaro vartų ir atidavė vilkui. Tas užsisodino ją ant nugaros ir kius kius kius nukiusnojo į tamsią girią. Toli girioje jis sustojo gražiame sode pailsėti ir, atsigulęs po obelimi, paprašė mergaitės paieškoti jam galvą. Mergaitė, ieškodama galvą, gėrėjosi sodu ir nejučiomis prasitarė:

- Kad mano tėvas turėtų toki sodą, tai galėtų laimingai gyventi!

- O kas tavo tėvas? — išgirdęs paklausė vilkas.

- Sodininkas, — atsakė mergaitė. Tai sėskis ant manęs, grįši pas savo tėvą, — tarė vilkas ir sugrąžino mergaitę karaliui sakydamas:

- Atsiimk sodininko mergelę ir geruoju atiduok man savo dukrelę! Ir karalius turėjo atiduoti vilkui savo Gėliūnę. Vilkas užsisodino karalaitę ant nugaros ir kius kius kius nukiusnojo į tamsią girią. Toli girioje jis sustojo gražioje aikštelėje pailsėti ir paprašė karalaitės paieškoti jam galvą. Karalaitė, ieškodama galvą, pamatė nematytų miško gyvūnų ir nejučiomis prasitarė:

- Kad mano tėvas čia ateitų, tai puikiai pamedžiotų!

- O kas tavo tėvas? išgirdęs paklausė vilkas.

- Karalius, atsakė karalaitė.

- Tai sėskis ant manęs, keliaujame tolyn, - tarė vilkas ir užsisodinęs karalaitę, nukiusnojo tolyn į girią. Pavakare vilkas priėjo prie urvo ir su karalaitė įlindo į požemius. Ten jis tarė Gėliūnei:

- Gyvenk čia be baimės. Ir pats kažin kur nukiūtino. Čia buvo daug puikių kambarių, pilna valgyti ir gerti, tik visur tamsu tamsu. Mergaitė apvaikščiojo visus kampus ir niekur nesurado nė gyvos dvasios. Ir štai praėjo visi metai. Vieną dieną Gėliūnė pirmą kartą išgirdo kažką brazdant. Žiūri ateina vilkas. Tas ir sako karalaitėi:

- Šiandien tavo vidurinioji sesuo teka. Gal norėtum vykti į jos vestuves? Labai norėčiau, - atsakė Gėliūnė. Tai sėskis ant manęs ir eisime, — tarė vilkas ir užsisodinęs nunešė karalaitę iki tėvo dvaro vartų.

- Kai vestuvės pasibaigs, ateisi čia, aš jau lauksiu, tarė vilkas, nusodinęs nuo savęs karalaitę. Namiškiai, netikėtai išvydę Gėliūnę, labai nudžiugo, nes visi ją laikė jau žuvusia. Mergaitė viską pasakojo ir nusiskundė, kad urve esą tamsu tamsu. Tada seserys sugalvojo Gėliūnei padėti: jos pasiulė jai pasiimti skiltuvą su titnagu. Vestuvėms pasibaigus, Gėliūnė pasiėmė skiltuvą su titnagu ir nuejo prie dvaro vartų, kur jos jau laukė vilkas. O tasai, nukiusnojęs prie urvo, sustojo ir paklausė karalaitės:

- Ar tu nieko su savimi neturi iš namų pasiėmusi?

-Turiu skiltuvą su titnagu žiburiui įsižiebtį, — atsakė karalaitė.

- Duok man juos, — paprašė vilkas ir paėmęs numetė. Tada vilkas su karalaite įlindo į urvą. Ten jis vėl tarė Gėliūnei:

- Gyvenk čia be baimės. Ir pats kažin kur nukiūtino. Vėl praėjo visi metai. Vieną dieną atėjo vilkas ir tarė karalaitei:

- Šiandien tavo vyriausioji sesuo teka. Gal norėtum nuvykti į jos vestuves? Labai norėčiau,- atsakė Gėliūnė. -Tai sėskis ant manęs ir keliaujame, — tarė vilkas ir, užsisodinęs karalaitę, nunešė ją iki tėvo dvaro vartų.

- Kai vestuvės pasibaigs, ateisi čia, aš jau lauksiu, pasakė vilkas, nusodinęs nuo savęs karalaitę. Namiškiai labai džiaugėsi pamatę Gėliūnę dar gyvą. Karalaitė pasipasakojo, kad ir antruosius metus gerai išgyveno pas vilką. Tik pasiskundė, kad ten esą tamsu tamsu.

- O kodėl neužsižiebei žiburio? — paklausė seserys. -Juk pasiėmei skiltuvą su titnagu. - Vilkas neleido įsinešti į požemius, — atsakė Gėliūnė.

-Palauk, dabar kitaip padarysime, — tarė seserys ir įkišo Gėliūnei ploną skiltuvėlį į vieną batelį po padu ir skiautelį titnago į kitą batelį po padu. - Vilkas nežinos, kad čia kas įdėta. Tik, žiūrėk, tu jam nepasakyk, - pamokė seserys. Vestuvėms pasibaigus, Gėliūnė nuėjo prie dvaro vartų ir atsisėdusi ant vilko, su juo nukiusnojo į girią. Vilkas, sustojęs prie urvo, paklausė karalaitės: -Ar tu nieko su savimi neturi pasiėmusi?

- Ne, nieko neturiu, - pamelavo mergaitė. Bet vilkas įtarė, kad karalaitė neteisybę pasakė, ir ją rūpestingai iškratė, nors nieko nerado. Tada jis užsisodino ją ant savęs ir ilindo į požemius. Ten vėl tarė karalaitei:

- Gyvenk čia be baimės. Ir pats kažin kur nukiūtino. Gėliūnė, kiek palaukusi, išsiėmė skiltuvą su titnagu ir užsidegė žiburį. Ji nustebo išvydusi rūmų gražumą. Jos tėvo dvare buvo gražu, bet požemių rūmuose — šimtą kartų gražiau. Karalaitė eina ir mato visur auksas, sidabras, deimantai. Tik niekur nebuvo nė gyvos dvasios. Pagaliau karalaitė įėjo į mažą kambarėlį pačiame rumų gale. Pravėrusi duris, žiūri — baltu šilku klotoje lovoje guli gražus jaunuolis, o prie lovos numestas vilko kailis. Jaunuolis, išvydęs su žiburiu karalaitę, labai nusigando ir atsikėlęs tarė:

- Ką tu padarei? Aš klausiau, ar nieko neturi iš namų pasiėmusi, o tu ėmei ir pamelavai. Jei šiuos metus dar būtum išgyvenusi čia tamsoje, būtum mane išgelbėjusi iš vilko kailio ir tada būtume buvę abu laimingi, o dabar aš turėsiu vilku bastytis po pasaulį, kol tu mane surasi. Taip taręs, jaunuolis vėl virto vilku ir dingo. Pagailo Gėliūnei vilko ir verkdamą išėjo jo ieškoti. Vaikščiojo, klaidžiojo visus metus ir pagaliau viduryje girios priėjo trobelę. Įeina vidun, žiūri — sėdi vėjas ir skaito. Jinai ir klausia:

- Vėjeli, ar nematei balto vilko?

- Pūčiau dieną, pūčiau naktį, bet balto vilko neužpūčiau, atsakė vėjas. Jis davė mergaitei vieną batelį sakydamas:

- Su šituo bateliu tu galėsi žengti po šimtą mylių, kur norėsi. Nužengė karalaitė pas Šiaurės žvaigždę ir klausia - žvaigždele, ar nematei balto vilko?

- Žibėjau per kiaurą naktį, bet nemačiau! — atsakė žvaigždė. Davė jai žvaigždę tokią kurpaite, kad galėjo žengti po du šimtus mylių. Tada karalaitė nužengė pas mėnulį ir klausia:

- Mėnesėli, ar nematei balto vilko? Šviečiau per naktį, bet nemačiau atsakė mėnuo. Jis davė jai batelį sakydamas: — Su šituo bateliu tu galėsi žengti po keturis šimtus mylių. Gėliūnė nužengė pas saulę ir klausia:

- Saulele, ar nematei balto vilko? Ši atsakė:

- Mačiau, bet tavo baltas vilkas kitą rengiasi vesti — atsakė saulė.— Jis gyvena stiklo kalne, dieną baltu vilku laksto, o naktį jaunikaičiu atvirsta. Kai tu nužengsi palei tą kalną, rasi kalvę. Įėjus

paprašyk apkaustyti rankas ir kojas ir nukalti keturių sieksnių grandinę. Tik tada užlipsi ant to kalno ir rasi vilko dvarą.

Davė jai saulė tokią kurpaitę, kad ji penkis šimtus mylių nužengė. Davė tokį ratelį, kad kai ji samanas verpė — šilko siūlai vijosi. Davė tokį peilį: kad kai ji medį drožė — aukso skiedrelės krito.

Ir išėjo karalaitė balto vilko ieškoti. Nužengė už devynių girių, už devynių upių, rado stiklo kalną, o prie to kalno stovi kalvė. Apkaustė kalvis jai rankas ir kojas, nukalė keturių sieksnių grandinę, ir užlipo karalaitė ant stiklo kalno. Tenai rado puikius rūmus ir įsiprašė, kad ją priimtų lovų kloti ir ruoštis.

Viską apsiruošus, atsisėda karalaitė ir verpia saulės dovanotu rateliu. Bet savo veido nerodo, apsigobus galvą skara, kad jos nepažintų.

Pamatė balto vilko antroji mergelė, kad ji šilko siūlus verpia, ir prašo:

— Bobut, atiduok man šitą ratelį.

— Jei leisi po jaunikio lova šianakt pergulėti, tai atiduosiu.

— Leisiu.

Bet vakare ji davė jaunikiui gerti stiprių gėrimų, ir tas atsigulęs tuoj užmigo. Tada nuvedė bobutę į jo kambarį ir leido po lova pergulėti.

O toji, vos atsigulus, pradėjo viską pasakoti: kaip jos buvusios trys seserys,

ji jauniausia ir gražiausia; kaip tėvas ją pažadėjęs baltam vilkui; kaip jiėjusi į seserų vestuves...

Bet jaunikaitis kietai miegojo ir nieko negirdėjo. Tik sargybiniai, budėję prie durų kiaurą naktį, girdėjo bobutę kalbant ir rytą pasakė savo ponui:

— Ką ten toji bobutė šianakt po jūsų lova tiek daug šnekėjo...

Parūpo ir jaunikaičiui tai sužinoti, jis žadėjo kitą naktį nemigti ir pasiklausyti.

O karalaitė apsiruošė, paklojo lovas ir atsisėdusi drožinėja pagalėlius saulės dovanotu peiliu. Ji drožia — aukso skiedrelės krinta.

Pamatė antroji mergelė ir prašo:

— Bobut, atiduok man šitą peilį.

— Jei leisi dar vieną naktį po jaunikio lova pergulėti, tai atiduosiu.

— Leisiu.

Vakare ji vėl davė jaunikiui stiprių gėrimų, bet tas juos išpylė ir atsigulė negėręs.

Naktį karalaitė, po lova gulėdama, vėl ėmė pasakoti, kaip ji baitam vilkui buvo pažadėta ir kaip per didelį vargą jį surado, bet tas kitą vesti rengiasi.

Jaunikaitis viską girdėjo ir suprato, kad pirmutinė jo mergelė atsirado. Rytojaus dieną jis sukvietė daug svečių ir pasakė:

— Pikta ragana buvo mane užkeikusi. Aš tol turėjau baltu vilku lakstyti, kol mergelė mane taip pamils, jog dėl manęs jokio vargo nepabijos. Vai, ačiū tau, karalaite, kad mane iš piktų burtų išvadavai.

Ir netrukus buvo iškeltos karalaitės ir balto vilko vestuvės. Į vestuves suvažiavo svečių iš devynių šalių. Visi devynias dienas užė ir šoko, laukai ir girios skambėjo, net stiklo kalnas dundėjo.

Priedas nr. 2

Norvegų liaudies pasaka “Baltasis lokys, karalius Valemonas”

Gyveno kartą vienas karalius. Jis turėjo tris dukteris. Dvi iš jų buvo baisios, bjaurios, o trečioji, jauniausioji, - skaisti kaip diena, labai gera, darbšti ir tyra. Gražuolę dukterį visi labai mylėjo.

Kartą ji susapnavo auksinį vainiką, kuris buvo toks gražus, kad ji bematant užsinorėjo jį turėti. Vainiko gauti karalaitė negalėjo, tad su kiekviena diena ji darėsi vis liūdnesnė, kol iš liūdesio nebegalėjo kalbėti. Karalius, sužinojęs dukters liūdesio priežastį, siuntė karalaitės sapnuoto vainiko pavyzdį ir pasiuntinius į visas šalis pas auksakalius, kad tie padarytų tokį pat gražų vainiką.

Auksakaliai dirbo dieną ir naktį, bet karalaitei niekaip neįtiko: vienus vainikus ji numesdavo į šalį, o į kitus - nenorėdavo nė pažvelgti. Kartą bevaikščiodama miške ji pamatė Baltąjį Lokį, kuris tarp letenų turėjo jos susapnuotą vainiką ir žaidė su juo. Gražioji karalaitė iš karto panorė šį vainiką nusipirkti. Lokys pasakė, kad už pinigų jo neparduos, nebent gautų jį pačią. Karalaitė galvojo, jog be vainiko gyventi neverta. Jai buvo nesvarbu, kur ji beatsidursianti ir ką bedarysianti. Svarbiausia - turėti išsvajotąjį vainiką. Ir jie sutarė, kad Lokys ateis jos pasiimti po trijų dienų – ketvirtadienį. Kai karalaitė grįžo namo su išsvajotuoju vainiku, visi džiaugėsi, kad ji vėl, kaip ir anksčiau, buvo linksma.

Sužinojęs, kas nutiko karalaitei miške, karalius pradėjo galvoti, kad nebūtų labai pavojinga sutvardyti Baltąjį Lokį.

Sutartą dieną visa kariuomenė išėjo pasitikti Lokio. Kariai išsirikiavo aplink dvarą, bet kai Lokys atėjo, neatsirado tokio kario, kuris galėtų jam pasipriešinti. Niekas jo neišveikė, nė vienas neprilygo Lokio jėgai. Jis taškė karius į visas puses. Aplink driekėsi išguldytų karių krūvos. Karalius, pamatęs, koki žala padaryta jo kariuomenei, atidave vyriausiąją dukterį. Baltasis Lokys užsikėlė ją ant nugaros ir iškeliavo. Kai jie nukeliavo toli toli, Lokys paklausė:

- Ar sėdėjai kada nors minksčiau, ar matei kada nors aiškiau?

- Taip, ant savo motinos kelių sėdėjau minksčiau, savo tėvo dvare regėjau aiškiau, - atsakė ji.

- Ne tu nesi man skirtoji, - pasakė Lokys ir nuvijo ją namo.

Kitą ketvirtadienį Baltasis Lokys vėl atėjo. Ir vėl viskas pasikartojo. Kariuomenė pasitiko Lokį, tačiau ir šįkart jo neišveikė nei geležis, nei plienas. Jis išguldė visus karius kaip žolę. Karalius buvo priverstas prašyti jo liautis. Nieko kito jam neliko, kaip atiduoti viduriniąją dukterį. Baltasis Lokys užsikėlė karalaitę ant nugaros ir iškeliavo. Kai jie nukeliavo toli toli, Lokys paklausė:

- Ar teko kada nors matyti aiškiau, sėdėti minksčiau?

- Taip, ant savo motinos kelių sėdėjau minksčiau, savo tėvo dvare regėjau aiškiau, - atsakė ji.

- Vadinasi tu nesi ta tikroji, kurios man reikia - pasakė Lokys ir nuvijo ją namo.

Trečiojo ketvirtadienio vakarą Lokys vėl atėjo pas karalių. Dabar jis kovėsi dar žiauriau. Karalius pamanė negalįs leisti išguldyti visos savo kariuomenės. Teko jam atiduoti trečiąją, jauniausiąją, dukterį. Lokys užsikėlė ją ant nugaros ir iškeliavo. Kai jie atsidūrė miške, Lokys paklausė karalaitės, ar ji yra sėdėjusi minksčiau ir mačiusi aiškiau.

- Ne, niekada! - atsakė ši.

- Taip, tu esi tikroji, - tarė Lokys.

Taip jie priėjo pilį, kurioje nuo šiol kartu gyvens. Ji buvo tokia puošni ir didelė, kad prieš ją karalaitės tėvo dvaras atrodė lyg skurdžiausia vargšo trobelė. Baltojo Lokio dvare karalaitei buvo gera. Jai nieko nereikėjo daryti, tik saugoti, kad neuzgستų ugnis. Dieną Lokio namuose nebūdavo. Jis sugrįždavo tik naktį, kuomet pavirsdavo žmogumi.

Trejus metus viskas klostėsi gerai. Kiekvienais metais jiems gimdavo vaikelis. Bet vos tik jis išvysdavo pasaulį, Baltasis Lokys tuoj pat jį paimdavo ir kažkur išnešdavo.

Karalaitė darėsi vis liūdnėsnė ir liūdnėsnė. Neištėvėrusi vieną dieną ji ėmė Lokio prašyti leisti grįžti į namus pasimatyti su tėvais. Tam nebuvo jokių kliūčių, bet visų pirma ji turėjo pasižadėti daryti tai, ką sakys tėvas, ir jokia būdu neklausyti motinos.

Po kelių dienų karalaitė grįžo į tėviškę. Kai su tėvais liko viena kambaryje, duktė ėmė pasakoti, kaip jai sekasi su Baltuoju Lokiu. Išklausiusi pasakojimo motina sumanė karalaitei įduoti žvakę, kad šioji pašvietusi galėtų pamatyti, kaip atrodo žmogumi pavirtęs Lokys. Tačiau tėvas sudraudė, liepe neklausyti motinos. Tai atneštų tik blogį.

Bet, kaip ten bebūtų, karalaitė vis dėlto paklausė motinos – iškeliaudama pasiėmė žvakigalį. Karalaitė grįžo į gražiąją pilį. Kai Lokys užmigo, ji uždegė žvakę ir pašvietė į jį. Jaunikaitis buvo toks gražus, kad karalaitei atrodė – niekada negalės atsižiūrėti į jį. Bet kai ji švietė ir neatitraukdama akių žiūrėjo į miegantį vyrą, karštas lajaus lašas nulašėjo ant jo kaktos, ir šis pabudo.

- Ką tu padarei? – sušuko jis.

- Dabar mes abu būsime nelaimingi. Buvo likęs tik mėnuo, ir jei tu butum iškentėjusi, būčiau išgelbėtas. Aš buvau karalius Valemonas, bet trolė mane užbūrė, todėl dieną pavirstu į Baltąjį Lokį. Tačiau dabar mes turime išsiskirti. Turiu lėkti į trolės pilį ir vesti ją.

Karalaitė labai sielojosi, verkė, bet nieko negalėjo pakeisti – jis turėjo išvykti. Ji paklausė, ar negalėtų keliauti kartu.

- Niekas nebepadės, – tarė nusiminęs karalius Valemonas.

Bet kai jis lėkė iš dvaro jau pavirtęs Lokiu, vis tik karalaitei pavyko įskibti į jo ilgus gaurus ir tvirtai įsitaisyti ant Lokio nugaros. Ir keliavo jie per akmeninius šlaitus, kalnus, miškus ir miškelius, kol visi jos rūbai suplyšo, sudrisko, o ji taip nuvargo, kad neteko sąmonės ir nuslydo nuo Lokio nugaros. Kai ji atsipeikėjo, suprato esanti dideliame miške. Netrukus karalaitė vėl rengėsi keliauti, nors dar nežinojo, kur turinti eiti.

Ji keliavo ilgai, kol pagaliau priėjo trobelę. Joje karalaitė rado seną moterį ir mažą gražią mergaitę. Karalaitė pasiteiravo, ar jos nematė Baltojo Lokio – karaliaus Valemono.

- Taip, jis buvo čia šiandien anksti ryte, bet pralėkė taip greitai, kad tu tikriausiai niekada jo nepavytum, – atsakė trobelės gyventojos.

Mergaitė lakstė aplink, karpė ir žaidė su auksinėmis žirkėmis, kurios buvo stebukingos. Nors ji karpė ore, šilko skiautelės ir aksomo juostelės skraidė aplink mergaitę. Kur žirkės buvo - drabužių niekuomet netrūko.

- Šios moters laukia tolimas ir varginantis kelias... Jai šių žirklių gali prireikti labiau nei man,
- pasakė mergaitė. Ji atsiklausė senosios, ar galima atiduoti žirkles viešniai. Moteris mielai sutiko.

Taigi, karalaitė iškeliavo mišku, kurio pabaigos nė nebuvo matyti. Ji ėjo dieną ir naktį, kol ankstyvą rytą priėjo kitą trobelę. Ten taip pat gyveno sena moteris ir maža mergaitė.

- Laba diena, - pasisveikino karalaitė.
- Ar nematėte Baltojo Lokio- karaliaus Valemono?
- Laba diena. Tu tikriausiai esi jo nuotaka? - paklausė moteriškė.
- Taip, tai aš.
- Taip, jis buvo čia vakar, bet lėkė taip greitai, kad tu tikriausiai niekada jo nepavytum, - atsakė moteris.

Mergaitė vaikščiojo aplink žaisdama su stebuklingu buteliu, kuris pilstė viską, ko tik jos užsinorėjo. Kur šis butelis buvo - ten niekada netrūko gėrimų.

- Bet ši vargšė moteris, kuri kelias taip toli ir tokiais sunkiais keliais, manau, gali ištroksti ir jai gali tekti patirti daug visokio blogio. Jai gali labiau prireikti butelio nei man, - pasakė mergaitė ir pasiklausė, ar ji galėtų atiduoti stebuklingą butelį moteriai. Senoji atsakė, jog galinti padovanoti.

Karalaitė gavo šį nepaprastą butelį, padėkojo ir iškeliavo toliau. Dieną naktį ji vėl ėjo tuo pačiu mišku. Trečią rytą ji priėjo trobelę, kurioje taip pat buvo sena moteris ir maža mergaitė.

- Laba diena, - pasisveikino karalaitė.
- Laba diena, - atsakė senoji moteris.
- Ar jus nematėte Baltojo Lokio - karaliaus Valemono? - paklausė ši.
- Tu tikriausiai esi jo nuotaka? Taip, jis buvo čia vakar vakare, bet lėkė taip greitai, kad tu jo niekada nepavytum.

Mergaitė vaikščiojo kambaryje žaisdama su staltiese, kuri buvo nepaprasta. Kai jai pasakydavo: „Staltiese, pasitiesk ir pasidenk gardžiausiais valgiais“ - ji taip ir padarydavo. Kur ši staltiesė būdavo - ten niekada netrūko gardaus maisto.

- Bet ši vargšė moteris, kuriai teks keliauti taip toli ir tokiais sunkiais keliais, gali išalkti ir patirti daug kitokio blogio. Jai šios staltiesės reikės labiau negu man, - pasakė mergaitė ir paklausė, ar negaletų atiduoti stebuklingosios staltiesės moteriai.

Senoji sutiko. Karalaitė pasiėmė staltiesę, padėkojo ir iškeliaavo. Ji ėjo tuo pačiu tamsiu mišku. Keliaavo visą dieną ir naktį, kol ryte priėjo kalną. Jis buvo status kaip siena ir toks aukštas bei platus, kad jo galo krašto negalėjai matyti. Ten buvo trobelė. Kai ji užėjo vidun, pirmiausia pasisveikino ir paklausė:

- Laba diena. Ar nematėte šiuo keliu pralekiančio Baltojo Lokio - karaliaus Valemono?
- Laba diena, - atsakė moteris. Tu turbūt esi karaliaus išrinktoji?
- Taip, tai aš.
- Jis prieš tris dienas užlėkė į kalną, į kurį galima patekti tik skrendant, - pasakė ji.

Trobelėje buvo daug mažų vaikų. Jie visi įsikibę į motinos sijoną rėkdami prašė valgyti. Moteriškė užkėlė ant krosnies pilną apvalių akmenukų puodą. Karalaitė paklausė, kas iš to išeis. Moteris pasiguodė, jog jie esą tokie neturtingi, kad neturi nei maisto, nei rūbų, ir jai yra labai skaudu girdėti rėkiančius alkanus vaikus. Todėl kai ji užkelia puodą ant krosnies ir pasako: „greitai obuoliai išvirs“, tai vaikams trumpam tarsi numalšina alkį, ir šie valandėlę gali pakentėti.

Tuo tarpu karalaitė atsiminė savo nepaprastas dovanas. Ji išsitraukė staltiesę ir butelį. Netrukus atsirado daug gardžių patiekalų, gėrimų ir vaikai puolė valgyti. Kai šie jau buvo sotūs ir linksmi, karalaitė auksinėmis žirkklėmis sukirpo jiems rubų.

- Kadangi tu buvai tokia nuosirdi ir miela, man ir mano vaikams būtų gėda nepagelbėti tau, - atsidėkodama pasakė moteris.

- Mes galime padėti tau užkopti į to kalno viršūnę. Mano vyras yra puikus kalvis. Dabar nusiramink ir pailsėk, kol jis pareis. Paliepsiu nukaldinti tavo rankoms ir kojoms nagus, ir tuomet galėsi pabandyti užkopti į viršų.

Kai kalvis parėjo, iškart ėmėsi gaminti nagus. Kitą rytą jie jau buvo padaryti. Karalaitė neturėjo laiko laukti, todėl padėkojusi leidosi į kelionę. Ji iš visų jėgų krito ir šliaužė, visą dieną ir naktį kabarojosi plieniniais nagais. O kai karalaitė buvo tokia pavargusi, jog manė daugiau

nebebajėgsianti pakelti rankos, atsidūrė viršuje. Aplink plytėjo lyguma su dideliais ir plačiais laukais ir pievomis, kokių ji dar niekada nebuvo mačiusi. Čia pat, šalia, stovėjo pilis, kur daugybė darbininkų triūsė kaip skruzdės skruzdėlyne.

- Kas čia vyksta? - paklausė karalaitė.

Jai papasakojo, jog čia gyvena piktoji trolė, užbūrusi karalių Valemoną ir pavertusi jį Baltuoju Lokiu, ir kad po trijų dienų turi įvykti jų vestuvės. Karalaitė paklausė, ar negalėtų pasikalbėti su trole, tačiau tai buvo neįmanoma.

Tuomet karalaitė atsisėdo prieš langą ir ėmė karpyti stebuklingomis žirklėmis. Aksomo bei šilko rūbai ėmė skraidyti tarsi sniegas per pūgą.

Kai trolė tai pamatė, iškart panoro nusipirkti žirkles. Kad ir kaip siuvėjai stengtųsi, nieko gero iš to neišeina, - pasakė ji. - O turint tokias žirkles, daugelis galėtų apsirengti.

- Už pinigus jos neparduodamos, - pasakė karalaitė.

- Bet jas galėtumėte gauti, jei leistumėte man naktį praleisti su savo sužadėtiniu.

- Taip, tu galėtum praleisti naktį su mano sužadėtiniu, - pasakė trolė,

- bet aš pati jį užmigdyčiau, o vėliau pažadinsiu.

Kai tik Valemonas atsigulė, trolė davė jam migdomojo gėrimo. Tad jis niekaip negalėjo pabusti, nors ir kaip karalaitė šaukė ir verkė.

Kita dieną karalaitė vėl atsisėdo prieš trolės langus. Šį kartą ji ėmė pilstyti iš stebuklingojo butelio. Šniokstė, putėjo alaus ir vyno upės ir niekaip jos neištuštėdavo. Kai trolė tai pamatė, užsinorėjo nusipirkti butelį, nes kiek tik triūsia vyndariai, vis tiek pagamina per mažai gėrimų. O norinčių gerti yra daug!

Tačiau karalaitė paaiškino, kad už pinigus butelio neįmanoma įsigyti. Jeigu jai būtų leista per naktį pabūti su trolės mylimuoju, tuomet ši gautų stebuklingąjį butelį.

Trolė pažadėjo, kad karalaitė galės praleisti naktį su jos sužadėtiniu, bet ji pati jį užmigdys ir pažadins.

Kai jis atsigulė, trolė vėl jam davė migdomojo gėrimo. Taigi, ir šią naktį buvo ne kitaip. Nors ir kiek karalaitė bešaukė ir beverkė, jis nepabudo. Bet tą naktį šalia esančiame kambaryje dirbo vienas

iš amatininkų. Jis girdėjo verksmą ir viską suprato. Kitą dieną jis pasakė karaliui, kad buvo atėjusi karalaitė, kuri turėjusi jį išgelbėti.

Kitą dieną viskas pasikartojo su staltiese, kaip ir su žirklėmis bei buteliu. Prieš vidurdienį, karalaitė išėjo į pilies kiemą, išsitraukė staltiesę ir pasakė:

- Staltiese, pasitiesk ir pasidenk pačiais gardžiausiais valgiais!

Ir atsirado maisto, kurio butų užtekę šimtui vyrų, bet karalaitė sėdėjo už stalo viena. Kai trolė pamatė staltiesę, panoro ją nusipirkti. To, ką išverda ir iškepa virėjai, neužtenka pamaitinti visų alkanų burnų, - pasakė trolė. Turint tokią staltiesę, daug burnų būtų pamaitinta.

- Už pinigus staltiesė neparduodama, - paaiškino karalaitė.
- Bet jei leisi man naktį praleisti su savo sužadėtiniu, tuomet ją gausi.
- Sutarta, - pasakė trolė,
- bet aš pati norėsiu jį užmigyti ir pažadinti.

Kai jis atsigulė, trolė vėl davė Valemonui migdomojo gėrimo, bet šį kartą jis buvo atsargus ir pergudravo trolę. Trolei nematant, išpylė gėrimą. Šiai kilo įtarimas, todėl, norėdama įsitikinti, ar jis jau giliai miega, adata perdūrė jam ranką. Nors ir labai skaudėjo, bet Valemonas nepajudėjo. Tada trolė leido karalaitei įeiti pas jį. Šį kartą jis nemiegojo.

Beliko tik atsikratyti trolės, kad jos kerai išsisklaidytų. Karalius Valemonas paliepė dailidėms padaryti pasukamą tiltą. Juo turėjo vykti vestuvių palyda. Pagal vietos paprotį palydoje pirmoji joja nuotaka. Kai jie užėjo ant tilto, tiltas staiga pasisuko kartu su jaunąja ir jos pamergėmis trolėmis, ir jos nugarmėjo į vandenį.

O Karalius Valemonas su karalaite bei vestuvininkais grįžo į pilį, pasiėmė tiek trolės aukso ir pinigų, kiek tik galėjo pavežti, ir iškeliavo į savo šalį, kur turėjo iškelti tikras vestuves.

Pakeliui Valemonas užsuko paimti trijų mažų mergaičių. Ir tik dabar karalaitė sužinojo, kodėl iš jos karalius paimdavo vaikus ir kažkur išveždavo. Šios trys mergaitės ir padėjo karalaitei rasti kelią pas Valemoną...

Buvo iškeltos šaunios vestuvės. Jie kartu gyveno labai ilgai ir laimingai.